

Business Check

VEJLEDNING

– med nøgletal og begreber

Business Check VEJLEDNING

Business Check er produceret af SEGES på baggrund af data i form af driftsgrensanalyser udarbejdet og indberettet af de lokale rådgivningsvirksomheder i DLBR.

Redaktion

Dorte Marcussen, dom@seges.dk
Michael Højholdt, mih@seges.dk

Forfattere og fagspecialister

Kvæg og slagtekalve:
Morten Nyland Christensen, mony@seges.dk
Maria Sørensen, mars@seges.dk

Sohold, smågrise og slagtesvin:
Nikolaj Kleis Nielsen, nikn@seges.dk

Salgsafgrøder og grovfoder:
Ove Lund, ovl@seges.dk

Øvrige:

Lene Bruun Siriwardhananuraks, lkb@seges.dk
Arne Oksen, aro@seges.dk

Fotos

SEGES

Layout og grafik

Pia Leicht, MAOL Grafisk Design

Udgiver

SEGES
Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.
Agro Food Park 15
DK 8200 Aarhus N
+45 8740 5000
seges.dk

Udgave

3. udgave, juni 2019

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Formålet med vejledningen

Business Check giver dig mulighed for at sammenligne dine nøgletal med andre landmænds. Ved at måle dig op mod andre i Business Check får du viden om og indsigt i økonomi og produktion i driftsgrenene i din virksomhed. Det giver dig det rigtige udgangspunkt, når du sammen med dine rådgivere eller kollegaer vil sætte fokus på en driftsgrens betydning for din virksomheds økonomiske resultat. Business Check viser dig, hvor du med fordel kan sætte ind, så du sammen med medarbejdere og rådgivere kan tage de initiativer, der kan forbedre dine resultater.

Hvordan du læser og bruger analyserne i Business Check, og hvad der ligger bag de enkelte nøgletal, kan du læse om i denne vejledning.

De første fem afsnit i vejledningen er skrevet til landmænd og rådgivere:

- **Business Check – skab bedre resultater.** Her får du præsenteret, hvordan du kan udnytte muligheder i Business Check til at finde indsatsområderne i din virksomhed og diskutere tiltag i driftsgrenene i virksomheden
- **Fraktilanalysen – konkurrenceevne og forbedringspotentiale.** Du bliver klædt på til at læse fraktilanalysen og tolke egne resultater på et nøgletal
- **Benchmark dine nøgletal - grundlag for handlingsplaner, budget og strategi.** Du får et indblik i, hvordan du kan sammenligne dit resultat og dine nøgletal indenfor en driftsgren med andre landmænds
- **Business Check - TAL OG GRAFER.** Du kan læse om, hvordan du får inspiration fra årets resultater indenfor dine driftsgrene
- **Nøgletal og begreber,** som forklarer, hvad der ligger bag nøgletallene, og hvordan disse beregnes .

Det sidste afsnit er målrettet økonomi- og produktionskonsulenter, men må naturligvis gerne læses af landmænd:

- **Business Check – for rådgivere.** Vejledning i brug af "Regneark Business Check" og hvad rådgiverne skal være opmærksomme på ved udarbejdelsen af Business Check og ved brug af Business Check i rådgivningen.

Indhold

Formålet med vejledningen	3
Business Check – skab bedre resultater	6
Business Check til din virksomhed	6
Bestil et Business Check	7
Fraktilanalysen – konkurrenceevne og forbedringspotentiale	8
Benchmark dine nøgletal – grundlag for handlingsplaner, budget og strategi	10
Tabelopsætninger – sammenligning af nøgletal og resultater	10
Diagrammer – overblik over nøgletal og resultater	14
Business Check – TAL OG GRAFER	18
Nøgletal og begreber	20
Produktionsoplysninger og -enheder	21
Nøgletal – Business Check	22
Priser	24
Specifikationer for driftsgrenene	26
Percentil- og fraktilanalyse i "Business Check – TAL OG GRAFER"	28
■ Læs tallene i fraktilanalysen – og læg vejen mod bedre resultater i dine salgsafgrøder	30
■ Læs tallene i fraktilanalysen – og læg vejen mod bedre resultater i din kvægproduktion	32
■ Læs tallene i fraktilanalysen – og læg vejen mod bedre resultater i din grovfoderproduktion	34
■ Læs tallene i fraktilanalysen – og læg vejen mod bedre resultater i din slagtekalveproduktion	36
■ Læs tallene i fraktilanalysen – og læg vejen mod bedre resultater i dit sohold	38
■ Læs tallene i fraktilanalysen – og læg vejen mod bedre resultater i din slagtesvineproduktion	40
Business Check – for rådgivere	42
Fra data over regnskab til Business Check	42
Vejledning i brug af "Regneark Business Check"	43
Faneblad [Præsentation]	43
Faneblad [Diagrammer]	44
Faneblad [Fraktilanalyse]	45
Faneblad [Fraktilanalyse] vandringsanalyse, historisk fraktilanalyse	46
Faneblad [Fremstillingspris salgsafgrøder]	47
Faneblad [Udbytter]	47
Rådgivning og Business Check	47

Du kan se hvilken driftsgren, der omtales i vejledningen via en farvekode.

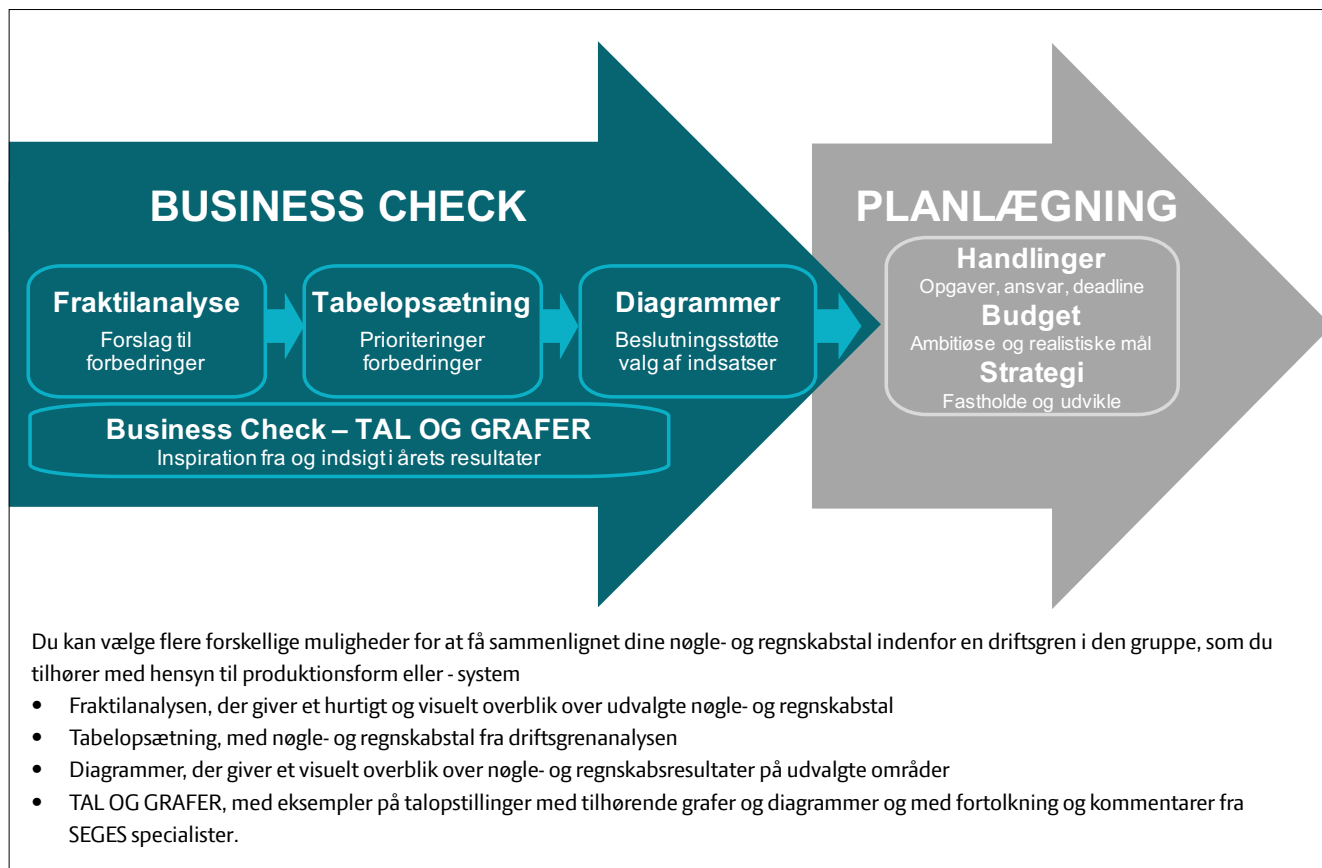
■ Kvæg	■ Sohold	■ Rugeæg	■ Salgsafgrøder
■ Slagtekalve	■ Slagtesvin	■ Slagtekyllinger	■ Grovfoder

Business Check – skab bedre resultater

Ved at sammenligne dine egne nøgletal med andres i Business Check er du på vej mod bedre resultater. Analyserne i Business Check giver dig viden om, hvilke nøgletal der er potentiale i at forbedre, og hvilke nøgletal du "kun" skal holde niveauet på.

Sidst men ikke mindst skal du have sat aktiviteter i gang, der kan ændre og fastholde dine resultater, og få aftalt ansvars- og opgavefordeling med medarbejdere og rådgivere for de tiltag, du sætter i gang.

BUSINESS CHECK – DET BEDSTE UDGANGSPUNKT FOR AT SÆTTE OG FORFØLGE MÅL

Business Check til din virksomhed

I din virksomhed er der ofte mere end én driftsgren. Du kan få Business Check til de fleste driftsgrene.

- Som planteproducent har du måske kun én driftsgren, nemlig driftsgrenen **Salgsafgrøder** – hvor de vigtigste produktionsgrene er vårbyg, vinterhvede, vinterbyg, rug, vinterraps samt frø – men du kan også dyrke sukkerroer eller kartofler, som begge er selvstændige driftsgrene.
- Som mælkeproducent vil du have driftsgrenen **Mælk** – som består af de to produktionsgrene malkekøer og kvier – men også have driftsgrenen **Grovfoder** – hvor de to vigtige produktionsgrene ofte er sædskiftegræs og majs. Men du kan også dyrke **Salgsafgrøder** eller producere **Slagtekulve**.
- Som slagtekalveproducent har du driftsgrenen **Slagtekulve**, men du kan også dyrke **Grovfoder** eller **Salgsafgrøder**
- Som svineproducent kan dine driftsgrene være **Sohold**, der sælger grise til egen eller andres slagtesvineproduktion (30 kg grise) eller smågriseproducenter (7 kg grise) og/eller **Slagtesvin**, men også **Salgsafgrøder**, primært med korn, der bruges i besætningen eller sælges.

- Som fjerkræproducent kan dine driftsgrene være **Slagtekyllinger**, **Ruge-** eller **Konsumægproduktion**, men du vil også ofte dyrke **Salgsafgrøder** på dine marker.

Når du skal sammenligne dine resultater med andres, er det ofte ikke nok, at I har samme driftsgren. Det kan være svært at sammenligne økologisk og konventionel produktion, bedrifter med forskellige produktionssystemer eller jordtyper eller bedrifter, der afviger meget fra hinanden i størrelse. Derfor har du mulighed for i Business Check at få sammenlignet dine resultater med den gruppe af bedrifter, hvor produktionsforholdene er i overensstemmelse med dine. Du har også mulighed for at sammenligne din ejendoms resultater med udvalgte ejendommers resultater – og der kan du så vælge de ejendomme, der har samme betingelser som din.

Overblik over driftsgrene med Business Check og sammenligningsgrupper

KVÆGBEDRIFT	 Mælk	Konventionel	Stor race	Malkestald	Kvæg – TAL OG GRAFER	Her kan du se, hvilke muligheder der er for at sammenligne dig med forskellige grupper inden for driftsgrenene. Du kunne måske godt ønske dig endnu flere valgmuligheder. Men datagrundlaget inden for grupperne skal have en tilstrækkelig størrelse, så derfor er der begrænsninger på, hvordan driftsgrenene kan opdeles. Du kan få lavet din egen Business Check for alle grupper inden for driftsgrenene Mælk, Grovfoder, Sohold 7 + 30 kg og Slagtesvin samt Salgsafgrøder via "Regneark Business Check".
				Karrusel		
				AMS		
			Jersey			
		Økologisk	Stor race	Malkestald+karrusel		
				AMS		
	 Grovfoder	Konventionel	Lerjord			
			Sandjord med vand			
			Sandjord uden vand			
		Økologisk				
	 Salgsafgrøder	Konventionel	Lerjord			
			Sandjord med vand			
			Sandjord uden vand			
		Økologisk				
	 Slagtekalve				Slagtekalve - TAL OG GRAFER	
	 Salgsafgrøder	Konventionel				
SVINEBEDRIFT	 Sohold 7 kg				Svineproduktion – TAL OG GRAFER	For Slagtekalve, Sukkerøer, Kartofler samt de tre driftsgrene inden for fjerkræ er værktøjet ikke "Regneark Business Check" men hæfterne "TAL OG GRAFER" som du kan læse mere om på side 18.
	 Sohold 30 kg	Under 750 årssøer				
		Over 750 årssøer				
		28-31 kg				
		32-35 kg				
	 Slagtesvin	2.000-7.000 produceret				
		7.000-12.000 produceret				
		Over 12.000 produceret				
	 Salgsafgrøder	Lerjord				Alt efter om datagrundlaget er stort nok udgives "TAL OG GRAFER" også for andre driftsgrene og grupper, eksempelvis produktion af økologiske konsumæg. Du kan finde alle "Business Check-TAL OG GRAFER" for driftsgrene på Landbrugsinfo.dk >Økono-mi>Benchmarking.
		Sandjord				
PLANTER	 Salgsafgrøder	Lerjord		Planteproduktion – TAL OG GRAFER		
		Sandjord				
	 Sukkerroer					
	 Kartofler					
FJERKRÆ	 Salgsafgrøder	Lerjord		Slagtekyllinger og rugeæg - TAL OG GRAFER		
		Sandjord				
	 Slagtekyllinger					
	 Rugeæg					
	 Konsumæg	Økologisk				

Bestil et Business Check

Kontakt din rådgivningsvirksomhed, hvis du ønsker at udnytte alle mulighederne i Business Check. Du kan se de forskellige analyser og præsentationer i afsnittet "Business Check – skab bedre resultater". Du kan altid få sammenlignet nøgletallene for din driftsgren med resultaterne hos kollegaer, som benytter samme rådgivningsvirksomhed - din

rådgiver kan via "Regneark Business Check" lave tabelopsætningen og diagrammerne med ejendomme inden for kredsen samt lave fraktal-analyser for driftsgrene på din ejendom. Ønsker du at sammenligne dig med medlemmerne i en erfagruppe med landmænd, der får ført regnskab hos forskellige rådgivningsvirksomheder, kan udskrifter med tabelopsætning og diagrammer bestilles hos økonomirådgivere.

LANDBRUGSINFO > ØKONOMI > BENCHMARKING

På landbrugsinfo.dk >Økono-mi>Benchmarking finder du materiale om Business Check. Du får adgang til den nyeste version af Business Check for årets aktuelle driftsgrene, du finder link til artikler, information og kampagner om Business Check, og du kan også se i arkiv med Business Check, der går tilbage til 2006.

Fraktilanalysen – konkurrenceevne og forbedringspotentiale

I Fraktilanalysen bliver din driftsgrens vigtigste nøgletal sammenlignet med niveauet i andre landbrugsvirksomheder. Sammenligningen sker på hvert nøgletal for sig. Det betyder, at det skifter fra nøgletal til nøgletal, hvilke ejendomme der har bedre eller dårligere resultater end dig. Det er ikke nødvendigvis de samme bedrifter, der er bedst på alle nøgletal, så en bedrift, der ligger højt på eksempelvis ydelsen i stalden

eller udbytte i marken, kan have nøgletal på eksempelvis bygnings- eller arbejdsomkostninger, der kan forbedres. Fraktilanalysen giver dig dermed overblik over, på hvilke nøgletal din driftsgren er konkurrencedygtig, hvor du ligger som gennemsnittet, og hvor forbedringspotentialet er stort.

FRAKTILANALYSEN – SÅDAN LÆSES DEN

3

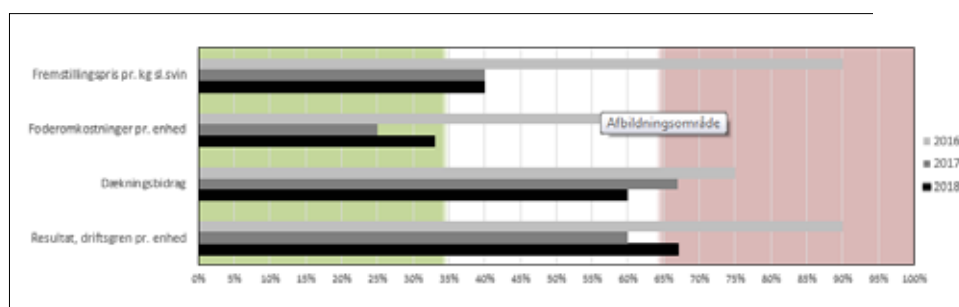
Udvalgte nøgletal

1 Konventionel Stor race Alle											
Fraktilanalyse for ejd. 2 baseret på 716 bedrifter	4 Stærk konkurrenceevne				5			6 Stort forbedringspotentiale			
Fraktil	5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%
Kg EKM pr. årsko (leveret)	12.279	11.812	11.279	11.052	10.879	10.662	10.443	10.291	10.093	9.488	9.180
Fremstillingspris pr. kg EKM	2,12	2,18	2,30	2,33	2,36	2,41	2,47	2,52	2,58	2,73	2,83
Fremstillingspris mælk ved egen grov	2,07	2,19	2,35	2,41	2,46	2,54	2,62	2,68	2,74	2,94	3,06
Foderomkostninger ekskl. værdiænd	1,22	1,25	1,32	1,35	1,37	1,39	1,42	1,45	1,47	1,56	1,62
Afkastningsgrad	16,3	13,8	10,3	9,25	8,41	7,17	5,63	4,83	3,46	0,52	-1,71
Bundet kapital pr. årsko	32.214	36.063	41.437	43.615	45.463	48.710	52.152	54.340	57.555	66.084	73.224
Dækningsbidrag pr. årsko	17.571	16.642	15.233	14.650	14.303	13.825	13.311	12.887	12.329	10.551	9.739
Krav til dækningsbidrag pr. årsko	8.809	9.527	10.406	10.839	11.172	11.503	11.963	12.252	12.707	13.991	14.854
Arbejdsomkostninger pr. årsko	2.663	2.992	3.558	3.750	3.926	4.185	4.434	4.612	4.855	5.529	5.965
Bygningsomk mv pr. årsko	3.917	4.413	5.144	5.443	5.653	5.994	6.339	6.601	7.091	8.245	8.916
Resultat, driftsgren pr. årsko	5.960	5.069	3.825	3.213	2.781	2.317	1.605	1.061	486	-977	-2.335

I fraktilanalysen kan du se, hvordan dit resultat ligger i forhold til andre bedrifter. Analysen er på landsniveau og omfatter alle de bedrifter i gruppen, der har fået overført data til Økonomidatabasen og givet tilladelse til, at de må bruges i analyser.

- 1 Gruppen indenfor driftsgrenen, som indgår i fraktilanalysen. Her en gruppe indenfor driftsgren kvæg.
 - 2 Ø90-nummer på den analyserede bedrift samt det antal bedrifter, der indgår i analysen
 - 3 De udvalgte nøgletal. De nøgletal, der indgår i fraktilanalyserne for de forskellige driftsgrene, kan du se i tabellen på næste side. I afsnittet "Nøgletal og begreber" på side 20 kan du se, hvordan nøgletallene beregnes.
 - 4 Grønne kolonner med de fire fraktiler med stærk konkurrenceevne på nøgletallet. Her ligger din bedrift, hvis den er en af de bedste på det enkelte nøgletal.
 - 5 Kolonner med de tre fraktiler, der ligger på et middelniveau af det enkelte nøgletal.
 - 6 Røde kolonner med de fire fraktiler, hvor bedriften har størst forbedringspotentiale på det enkelte nøgletal.
 - 4 + 5 + 6 Du må ikke læse fraktilanalysen lodret. Bedrifterne, der indgår i en fraktil, skifter ned igennem kolonnerne. Din bedrift ligger altså tættest på nye bedrifter for hvert nøgletal.
- Med sort felt er angivet, hvor din bedrift er placeret. Tallet er ikke det opnåede resultat, men det resultat, du ligger tættest på.
 - Det tal, der fremgår i kolonnen 5 %, er resultatet, hvor 5 % af de analyserede bedrifter har bedre resultat og dermed 95 %, der har et dårligere resultat. Det tal kaldes 5 % fraktilen. Det samme gælder for tallene i de øvrige kolonner 4 + 5 + 6 for de respektive fraktiler.

Du finder eksempler på fraktilanalyser for de forskellige driftsgrene fra side 30 i afsnittet Nøgletal og begreber.

Hvis data er til rådighed, har du mulighed for at se udvikling i udvalgte nøgletal fra fraktilanalysen over de sidste tre år. Det kan give dig et billede af om dine nøgletal flytter sig mod de bedste fraktiler – og dermed at du forbedrer resultaterne i sammenligningen med andre over årene.

Nøgletal i fraktilanalyserne

■ Kvæg Pr. kg EKM eller årsko	■ Slagtekalve Pr. produceret kg eller stk. samt pr. foderdag	■ Grovfoder Opgjort pr. ha eller FEN
Kg EKM (leveret) Fremstillingspris mælk Fremstillingspris mælk ved egen grovfoderpris Foderomkostninger eksklusive værdiændring Afkastningsgrad Bundet kapital Dækningsbidrag Krav til dækningsbidrag Arbejdsomkostninger Bygninger Bygningsomk. mv. Resultat, driftsgren	Antal foderdage Fremstillingspris Foderomkostninger Restbeløb Krav til restbeløb Resultat Afkastningsgrad Bundet kapital Dækningsbidrag Krav til DB Arbejdsomkostninger Bygninger Inventar inkl. energi Resultat, driftsgren	Udbytte majs til helsæd Udbytte sædskiftegræs Fremstillingspris øre Stykomkostninger i alt Maskinomkostninger inkl. arbejde Øvrige omkostninger Jordleje korrigeret for EU-støtte Resultat, driftsgren
■ Søer med smågrise Pr. smågris eller årssø	■ Slagtesvin Pr. produceret kg eller stk.	■ Salgsafgrøder Opgjort pr. ha
Producerede grise Fremstillingspris Kg pr. solgt smågris Afkastningsgrad Bundet kapital Bygningsomk. mv. Bruttoudbytte i alt Foderomkostninger Dækningsbidrag Krav til dækningsbidrag Arbejdsomkostninger Resultat, driftsgren	Fremstillingspris Afkastningsgrad Bundet kapital Bygningsomk. mv. Bruttoudbytte i alt Foderomkostninger Dækningsbidrag Krav til dækningsbidrag Arbejdsomkostninger Resultat, driftsgren	Udbytte vårbyg Udbytte vinterhvede Udbytte vinterbyg Udbytte rug Udbytte vinterraps Fremstillingsprisen pr. hkg korn Bruttoudbytte i alt Stykomkostninger i alt Dækningsbidrag Maskinomkostninger inkl. arbejde Øvrige omkostninger Rest til jordleje for EU-støtte Jordleje fratrukket EU-støtte

I tabellen kan du se, hvilke nøgletal der indgår i fraktilanalyserne i de "store" driftsgrene.

Med **GRØNT** er fremhævet det nøgletal, som bedrifterne er rangeret efter i tabelopsætning i Business Check og i tabellerne i "Business Check TAL OG GRAFER". Du kan læse mere om tabelopsætningen i afsnittet "Benchmark dine nøgletal – grundlag for handlingsplaner, bud-g et og strategi".

Du kan få markeret egne tal i fraktilanalyser via "Regneark Business Check" for Kvæg, Slagtesvin, Søer, Salgsafgrøder og Grovfoder.

Har du en slagtekalve- eller kyllingeproduktion, kan du få lavet din egen fraktilanalyse ved hjælp af fraktilanalyserne i "Business Check TAL OG GRAFER" for driftsgrenen. I afsnittet "Nøgletal og begreber" kan du få indblik i, hvordan nøgletallene beregnes.

På de næste sider kan du se fraktilanalyserne for de største driftsgrene og læse mere om hvert af nøgletallene.

Skab bedre resultater

- Du finder det største potentiale i de markeringer, der befinder sig i de røde kolonner.
- Det kan være mere motiverende at løfte sig fra et gennemsnitligt niveau til en bedre placering.
- Du skal være meget forsigtig med at konkludere på baggrund af de enkelte nøgletal. Første opgave er at finde ud af, hvad der ligger bag nøgletallet. Er det konstaterede resultat udtryk for et normalt år, eller er der sket noget ekstraordinært, som giver udslag i nøgletallet? Kan det forhindres, at det sker igen? Eller er der tale om et niveau, der gennem flere år har været for ringe, så det kunne være, at hele driftsgrenens fremtid skal overvejes? Læs bud på fortolkninger af nøgletal for de største driftsgrene på de næste sider.

Du skal være opmærksom på, at der kan være sammenhæng mellem nøgletallene. Således er høje arbejdsomkostninger måske en forudsætning for en høj ydelse og lave stykomkostninger. Men lad ikke sådanne sammenhænge være en undskyldning for at undlade at sætte nøgletallets fremtidige niveau til diskussion.

Benchmark dine nøgletal

– grundlag for handlingsplaner, budget og strategi

For driftsgrenene Kvæg, Grovfoder, Sohold, Slagtesvin og Salgsafgrøder kan du ved at kontakte din rådgiver få en udskrift fra "Regneark Business Check, som giver dig mulighed for at sammenligne dine resultater med andres, både i en i tabelopsætning og i diagrammer. For Slagtekalve samt fjerkræ er datamaterialet ikke så omfattende, at det medtages i "Regneark Business Check". For de driftsgrene kan sammenligningen af dine resultater ske via de tabeller, der er i "Business Check – TAL OG GRAFER" for de enkelte driftsgrene.

Kombinationen af fraktilanalysens bud på nøgletal, der er forbedringspotentiale i for dig, og sammenligningen af dine resultater via tabeller og diagrammer med andres resultater, er et godt grundlag for at dykke ned i tallene og finde indsatsområderne. Med den indsigt, Business Check giver, kan du prioritere, hvor du vil sætte ind på såvel kort som langt sigt. Det giver dig mulighed for:

- at tilrettelægge handlingsplaner for de ændringer, der skal ske for at løfte resultaterne
- at lave et ambitiøst og realistisk budget med de mål, som du går

efter næste år

- at beslutte en strategi, der kan løfte og fastholde resultaterne i årene fremover
- at følge op på, om nøgletallene, når regnskabsåret er omme, har ændret sig i den ønskede retning

Tabelopsætninger – sammenligning af nøgletal og resultater

Hvor Fraktilanalysen præsenterer udvalgte nøgletal, viser tabelopsætningen i Business Check hele driftsgrensanalysen. I tabelopsætningen måler du dig med andre på det samlede resultat, og det betyder, at du ikke nødvendigvis får overblik over, hvilke nøgletal der er størst potentiale for dig i at forbedre. To ejendomme, der opnår det samme samlede resultat, kan have vidt forskellige værdier for de nøgletal, der påvirker resultatet. Så alle – også top 10 bedrifter – kan finde nøgletal, der kan forbedres.

BUSINESS CHECK – OPLYSNINGER OG NØGLETAL I TABELOPSÆTNINGEN

Tabelopsætningen indeholder fire afsnit med forskellige typer nøgletal.

- 1 Første afsnit er oplysningen om produktionen
- 2 Næste afsnit indeholder nøgletal, hvor flere oplysninger fra regnskabet er samlet sammen i et nøgletal, hvor der kan indgå data om både produktion, kapacitet og kapital.
- 3 Tredje afsnit viser fordelingen af omkostninger til fremstillingsprisen.
- 4 Fjerde afsnit viser opnåede priser ved salg og køb på udvalgte produkter og foder.
- 5 I sidste afsnit ses en specifikation i driftsgrenanalysen, som viser indtægter, styk-, kapacitets- og kapitalomkostningerne, dækningsbidrag **A** og resultat, driftsgren **B**.

Den samme opstilling – dog uden kolonnen med kreds - og de samme nøgletal finder du i tabellerne i "Business Check – TAL OG GRAFER", som du kan læse om i næste afsnit.

7.000 til 12.000 producerede slagtesvin			
Løbenummer/ ejendomsnummer (Antal bedrifter i gruppen 135)		Aret gns. gruppen	Resultat, driftsgren Aret Top 10 Kreds
1 Antal producerede slagtesvin		9.067	9.220 9.054
Slagtevægt, kg.		85,9	84,2 85,8
Vægt indsatte smågrise, kg.		31,4	30,0 31,4
2 Nøgletal			
Foderomkostninger pr. enhed		344	324 343
Arbejdsomkostninger pr. enhed		36,5	31,4 36,4
Krav til dækningsbidrag pr. enhed		120	102 119
Bundet kapital pr. enhed		601	629 600
Anvendt rentesats, pct.		1,94	1,72 1,92
Resultatkorrektion ved 4 % rente		-12,7	-14,6 -12,8
Afkastningsgrad		-6,61	7,80 -6,76
Dyreomsætning og andre landbrugsindtægter ekskl. værdiændringer		4,17	3,14 4,21
Foderomkostninger		4,00	3,85 4,00
Dyrlæge og diverse		0,13	0,14 0,13
Energi, vedligehold mv		0,27	0,19 0,27
Arbejdsomkostninger		0,42	0,37 0,42
Ejdt skat, forsikr. og diverse kapomk		0,17	0,12 0,17
Afskrivninger i alt		0,32	0,35 0,32
Renteomk og leje		0,21	0,17 0,21
3 Fremstillingspris pr. kg sl.svin		9,71	8,26 9,75
Heraf køb af smågrise		4,32	4,06 4,33
Pris pr. kg prod. slagtesvin		9,35	8,95 9,37
4 Pris soyaskrå, kr. pr. kg		2,67	2,63 2,67
Pris tilskudsfor, kr. pr. kg		2,84	2,85 2,85
Pris færdigblanding stvin, kr. pr. kg		1,66	1,69 1,66
5 Specifikation af resultat			
Salg slagtesvin		803	753 804
Køb af grise		-371	-342 -371
Besætningsforskydning		-16,3	-24,3 -17,3
Andre Landbrugsindtægter slevin		14,0	87,9 12,8
Bruttoudbytte i alt		430	475 428
Korn		-138	-120 -139
Tilskudsfor og råvarer		-82,9	-83,3 -82,6
Færdigblanding		-106	-108 -106
Andet foder		-15,8	-13,0 -16,2
Dyrlæge og medicin		-5,38	-6,04 -5,41
Avl, rådgivning og kontrol		-0,83	-0,05 -0,81
Diverse vedr. husdyr		-5,11	-6,05 -5,10
Stykomkostninger i alt		-355	-336 -355
A Dækningsbidrag		75,2	139 73,2
Energi svin		-10,5	-7,62 -10,6
Vedligehold		-11,8	-6,98 -11,7
Lønomsatninger		-18,4	-19,6 -18,2
Ejer aflønning		-18,0	-11,8 -18,1
Forsikring		-5,20	-4,12 -5,19
Diverse kapacitetsomkostninger svin		-9,88	-7,40 -9,91
Kapacitetsomkostninger i alt		-73,9	-67,5 -73,8
Afskrivning bygninger		-17,9	-18,5 -17,9
Afskrivning inventar		-9,71	-11,1 -9,62
Leje af driftsbygninger		-5,88	-3,93 -5,71
Renteomk. af bundet kapital		-11,3	-10,6 -11,2
Kapitalomkostninger i alt		-45,8	-44,1 -46,4
B Resultat, driftsgren		-44,5	37,4 -46,0

BUSINESS CHECK – TABELOPSÆTNING

1 Kolonner med grupper af ejendomme og udvalgte ejendomme								
7.000 til 12.000 producerede slagtesvin								
Løbenummer/ ejendomsnummer (Antal bedrifter i gruppen 135)	Aret gns. gruppen	Resultat, driftsgren		Konventionel	Konventionel	Konventionel	Konventionel	E
		Aret Top 10	Kreds					
Driftsform	-	-	-	Konventionel	Konventionel	Konventionel	Konventionel	
Antal producerede slagtesvin	9.067	9.220	9.054	7.850	7.938	8.091	8.394	
Slagtevægt, kg.	85,9	84,2	85,8	85,0	87,0	87,0	88,0	
2 Vægt indsatte smågrise, kg.	31,4	30,0	31,4	34,0	31,0	30,0	30,0	
Nøgletal som benyttes i sammenligningen	Nøgletal							
	Foderomkostninger pr. enhed	344	324	343	331	325	340	482
	Arbejdsomkostninger pr. enhed	36,5	31,4	36,4	38,9	38,0	36,7	48,2
	Krav til dækningsbidrag pr. enhed	120	102	119	125	112	100	163
	Bundet kapital pr. enhed	601	629	600	787	550	476	584
	Anvendt rentesats, pct.	1,94	1,72	1,92	1,80	2,00	3,10	1,10
	Resultatkorrektur ved 4 % rente	-12,7	-14,6	-12,8	-17,3	-11,0	-4,29	-16,9
	Afkastningsgrad	-6,61	7,80	-6,76	-4,42	-4,16	0,29	-21,3
	Dyreomsætning og andre landbrugsindtægter ekskl. værdiændringer	4,17	3,14	4,21	4,18	4,42	4,16	3,15
	Foderomkostninger	4,00	3,85	4,00	3,89	3,74	3,90	5,48
	Dyrlæge og diverse	0,13	0,14	0,13	0,09	0,16	0,13	0,16
	Energi, vedligehold mv	0,27	0,19	0,27	0,23	0,32	0,13	0,42
	Arbejdsomkostninger	0,42	0,37	0,42	0,46	0,44	0,42	0,55
	Ejd.skat, forsikr. og diverse kapomk	0,17	0,12	0,17	0,21	0,18	0,13	0,28
	Afskrivninger i alt	0,32	0,35	0,32	0,40	0,22	0,29	0,41
	Renteomk og leje	0,21	0,17	0,21	0,17	0,12	0,18	0,20
	Fremstillingspris pr. kg sl.svin	9,71	8,26	9,75	9,63	9,60	9,34	10,7
	Heraf køb af smågrise	4,32	4,06	4,33	4,40	4,34	4,21	3,09
	Pris pr. kg prod. slagtesvin	9,35	8,95	9,37	9,25	9,40	9,35	9,30

Tabelopsætning - Eksempel fra driftsgren slagtesvin, 7.000 til 12.000 producerede slagtesvin

- 1 Overskrifterne på kolonnerne er for de grupper eller ejendomme, du sammenligner din driftsgren med. Gennemsnit af alle A og top 10 af alle B, gennemsnit i din regnskabskreds C, udvalgte ejendomme D og sidst, men ikke mindst, din egen ejendom E
 - 2 Overskrifterne på rækkerne er de nøgletal, som benyttes i sammenligningen. Du kan se en figur med alle nøgletallene, der er i tabelopsætningen i tabellen på næste side.
- B De top 10 bedste er sorteret på nøgletallet:
- Sohold og mælkeproduktion. Resultat pr. årso/årsko.
 - Slagtesvin: Resultat pr. produceret dyr.
 - Grovfoder: Fremstillingspris pr. FEN
 - Salgsafgrøder: Rest til jordleje før EU-støtte

På næste opslag får du en oversigt over de nøgletal, du kan se af tabelopsætninger i Business Check.

Business Check – produktionsoplysninger, nøgletal og priser

I tabellerne her kan du se, hvilke produktionsoplysninger, nøgletal og priser, der er med i Tabelopsætningerne i "Regneark Business Check". Med **GRØNT** er fremhævet de nøgletal, der er med i fraktilanalyserne. I afsnittet "Nøgletal og begreber" kan du se, hvordan nøgletallene beregnes på baggrund af oplysninger i regnskab og specifikationer i driftsgrensanalyserne.

■ Kvæg		■ Sohold	■ Slagtesvin
Produktionsoplysninger		Produktionsoplysninger	Produktionsoplysninger
Årskøer Antal årsopdræt pr. årsko Kg EKM pr. årsko (leveret) Malkesystem Anvendt pris eget grovfoder kr./FEN		Antal årssøer Antal producerede smågrise Producerede grise pr. årsko Vægt solgte/overførte smågrise kg	Antal producerede slagtesvin Slagtevægt, kg Vægt indsatte smågrise, kg
Nøgletal pr. kg EKM		Nøgletal pr. årsko	Nøgletal pr. produceret slagtesvin
Dyreoms. og andre landbrugsindtægter Foderomkostninger¹ Dyrslæge og diverse Energi, vedligehold mv. Arbejdsomkostninger Ej. skat, forsikr. og diverse kapomk. Afskrivninger Renteomk. og leje Fremstillingspris pr. kg EKM Korrr. ved egen fremstillingspris, grovfoder Fremstillingspris mælk ved egen grovfoderproduktion Kr. pr. kg EKM leveret Dækningsbidrag pr. kg EKM ¹		Foderomkostninger Arbejdsomkostninger Krav til dækningsbidrag Bundet kapital	Foderomkostninger Arbejdsomkostninger Krav til dækningsbidrag Bundet kapital
Nøgletal pr. årsko		Andre nøgletal	Andre nøgletal
Dækningsbidrag² Arbejdsomkostninger Krav til dækningsbidrag Heraf afskrivninger Bundet kapital		Anvendt rentesats, pct. Resultatkorrektion ved 4 % rente Afkastningsgrad Fremstillingspris pr. smågris Kr. pr. solgt smågris Pris sojaskrå, kr. pr. kg Pris tilskudsgræs, kr. pr. kg Pris færdigblanding søer, kr. pr. kg	Anvendt rentesats, pct. Resultatkorrektion ved 4 % rente Afkastningsgrad Fremstillingspris pr. kg slagtesvin Pris pr. kg produceret slagtesvin Pris sojaskrå, kr. pr. kg Pris tilskudsgræs, kr. pr. kg Pris færdigblanding, kr. pr. kg
Andre nøgletal		■ Salgsafgrøder	■ Grovfoder
Anvendt rentesats, pct. Resultatkorrektion ved 4 % rente Resultatkorrektion ved egen fremstillingspris, grovfoder Afkastningsgrad		Produktionsoplysninger	Produktionsoplysninger
		Ha i alt, driftsgren Fem kornsorter, andel i pct. ^{2,3} Andel vinterraps i pct. ³ Andel frø i pct. ³ Andel øvrige afgrøder i pct. ³	Ha i alt, driftsgren Andel majs til helsæd ³ Andel sædskiftegræs ³ Andel øvrigt grovfoder eksklusiv vedvarende græs ³
		Udbytter hkg. pr. ha	Udbytter FEN pr. ha
		Vårbyg Vinterhvede Vinterbyg Rug Øvrigt korn Gennemsnitligt udbytte korn Vinterraps, hkg	Majs, helsæd Sædskiftegræs Gns. udbytte i alt
		Nøgletal kr pr. hkg	Nøgletal øre pr. FEN
		Fremstillingspris korn Jordbundsforhold³	Jordbundsforhold³
		Andel med JB 5-6 og 7-9 Andel med finsand 2 og 4 Andel med grovsand Andel, der kan vandes Forpagtet andel af areal	Fem nøgletal som for salgsafgrøder
		Nøgletal kr. pr. ha	Nøgletal kr. pr. ha
		Rest til jordleje før EU-støtte. Rest til jordleje efter EU-støtte Maskinomkostninger inkl. arbejde Øvrige omkostninger Jordleje fratrukket EU-støtte Jordværdi (ejet jord) Bundet kapital - Inventar	Stykomkostninger Maskinomkostninger inkl. arbejde. Øvrige omkostninger Jordleje EU-støtte Andre landbrugsindtægter Fremstillingspris Optimeringspris Anvendt overførselspris
		Andre nøgletal	Andre nøgletal
		Anvendt rentesats, pct. Resultatkorrektion ⁴ Afkastningsgrad	Anvendt rentesats, pct. Resultatkorrektion ⁴ Afkastningsgrad

1. Tallet er eksklusiv værdiændringer
2. De fem kornsorter er vårbyg, vinterhvede, vinterbyg, rug og øvrigt korn
3. I driftsgrensanalysen er angivet det samlede areal og ikke andel i pct.
4. 2 % på jord og 4 % på resten

Business Check – specifikationer af resultat

Specifikation af resultat	 Kvæg	 Svin	 Planter
Udbytte			
Mælk eller salg af afgrøder	x		x
Salg/overførsel af dyr inkl. andre indtægter	x	x	
Køb/overførsel af dyr	x	x	
Besætningsforskydning	x	x	
Maskinstationsindtægter			x
Andre/diverse landbrugsindtægter	x	x	x
Bruttoudbytte i alt			
Stykomkostninger			
Korn	x	x	
Råvarer mv.	x	x	
Kraftfoder, færdigblandinger mv.	x	x	
Min. og vitaminer	x		
Biprodukter mv.	x		
Andet foder		x	
Grovfoder	x		
Dyrlæge og medicin	x	x	
Avl, rådgivning og kontrol	x		
Udsæd			x
Gødning			x
Planteværn			x
Diverse stykomkostninger	x	x	x
Stykomkostninger i alt			
Dækningsbidrag (bruttoudbytte – stykomkostninger)			
Kapacitetsomkostninger			
Energi	x	x	x
Brændstof og maskinst.	x	x	
Brændstof			x
Maskinstation mv.			x
Vedligehold	x	x	x
Lønomkostninger	x	x	x
Ejeraflønning	x	x	x
Forsikring	x	x	
Ejendomsskat og forsikringer			x
Diverse kapacitetsomkostninger	x	x	x
Kapacitetsomkostninger i alt			
Kapitalomkostninger			
Afskrivning bygninger	x	x	
Afskrivning bygninger og grundforbedring			x
Afskrivning inventar	x		x
Afskrivning inventar og øvrige omk.		x	
Øvrige kapitalomk.	x		x
Leje af driftsbygninger	x	x	
Afkoblet EU-støtte			x
Renteomk. af bundet kapital	x	x	x
Forpagtning			x
Diverse kapitalomkostninger			x
Kapitalomkostninger i alt			
Resultat, driftsgren (dækningsbidrag – kapacitets- og kapitalomkostninger)			

I tabellen her får du et overblik over de data, der indgår i afsnittet med specifikationen af resultatet i tabelopsætningen – samt hvor de adskiller sig inden for hovedområderne kvæg, svin og planter.

Resultatet nederst i en driftsgren fremkommer ved at fratrække bruttoudbyttet ved at sælge produkterne fra ejendommen eller overføre dem til en anden driftsgren på ejendommen med de styk-, kapacitets- og kapitalomkostninger, der har været ved produktionen af afgrøder, mælk, eller dyr.

Skal Business Check analyserne være korrekte, er det vigtigt, at alle indtægter og omkostninger bliver fordelt og konteret i regnskabet på korrekt konto og driftsgren.

De samlede eksterne køb og salg er det normalt nemt at kontere i regnskabet - ofte sker det ved direkte overførelser af data fra mejeri, slagteri og foderstoffer. Men specielt fordelingen af indkøb af foder m.m. mellem driftsgrene kan kræve en indsats.

Lidt flere udfordringer giver korn og grovfoder, der er solgt fra marken til mælke- eller svineproduktionen. Når en afgrøde er lagt i silo, er den i analyserne overført fra mark til stald. Det er derfor vigtigt, at udbytteopgørelsen er retvisende. Et evt. tab undervejs fra mark over lager til opfodring bliver lagt på den driftsgren, der har "ansvar" for tabet.

En retvisende fordeling mellem driftsgrene i mark og stald og mellem sohold og slagtesvineproduktion eller mælke- og slagtekalveproduktion kræver, at udbytte, lagerbeholdninger og dyrenes foderforbrug opgøres korrekt.

Det har også stor betydning, hvordan du får fordelt de forskellige poster i kapacitets- og kapitalomkostninger mellem driftsgrene – ikke mindst hvad angår energi, brændstof, lønomkostningerne og renteomkostninger.

Nøgletallene på side 12 er alle beregnet på baggrund af oplysninger, der fremgår af tabellen.

Det er altid vigtigt at dykke ned i de detaljer, der ligger bag tallene, og om der har været en speciel årsag til, at resultaterne ud for hver række i specifikationerne blev som de blev i det år, der ligger til grund for analysen.

Diagrammer – overblik over nøgletal og resultater

Det kan være svært at overskue de mange tal i tabelopsætningen. I diagrammer opstilles sammenligningen af nøgletallene, så du får et billede af, hvor meget det enkelte nøgletal "fylder" i forhold til andre nøgletal, der har betydning for resultatet på ejendommen. Du får samtidig et billede af nogle og regn-skabstallenes niveau – og hvor forskel-

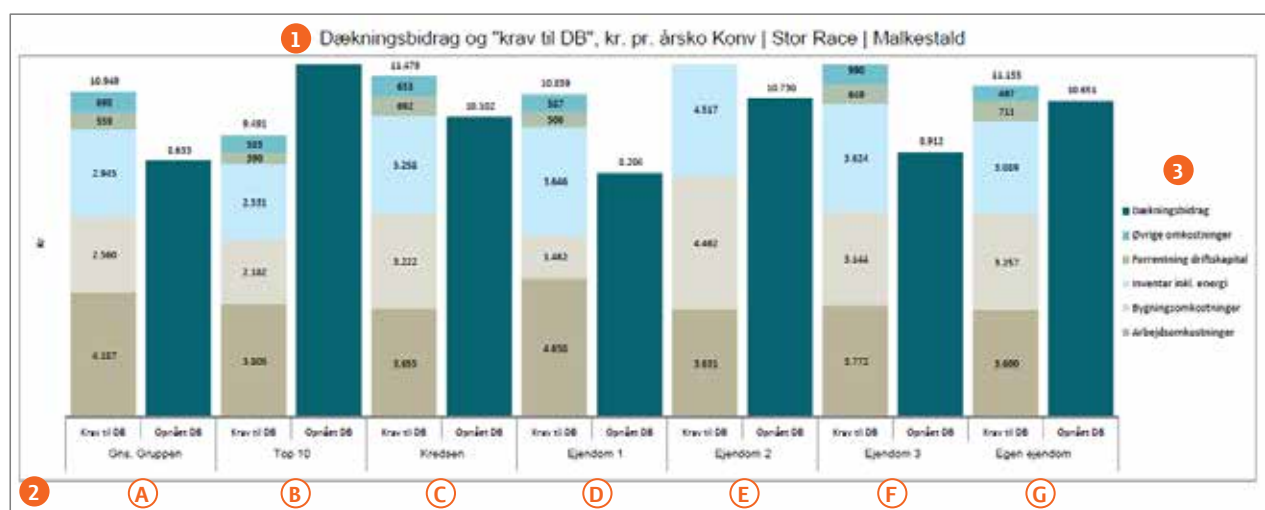
lige de kan være fra de ejendomme, du sammenligner din ejendom med. Der er to typer af diagrammer, diagrammer med dækningsbidrag og krav til dette pr. dyr eller ha og diagram med fremstillingsprisen på produktet.

DIAGRAMMET FINDES TIL DRIFTSGRENENE KVÆG, SOHOLD OG SLAGTESVIN

- 1 Diagrammets nøgletal og enhed samt driftsgren og gruppe
- 2 Søjler for: Gns gruppe (A), top 10 (B), kreds (C) udvalgte ejendomme (D E F) og egen ejendom (G).

Der er to søjler pr. ejendom.

- Den opdeltede søjle viser kravet til dækningsbidrag, der gerne som minimum skal kunne dække kapacitetsomkostninger + kapitalomkostninger, altså udgifterne til arbejde, bygninger, inventar, forrentning af driftskapital samt øvrige omkostninger.
- Den ensfarvede søjle er det opnåede dækningsbidrag i driftsgrenen.
- 3 Farveangivelse på nøgletal, der indgår i diagrammet.

Skab bedre resultater

Diagrammet giver dig mulighed for at vurdere, i hvor høj grad det opnåede dækningsbidrag står mål med de omkostninger, du har til kapital, inventar og energi, bygninger og arbejdsomkostninger m.m., og hvordan de ligger i forhold til hinanden. Har du malkebotter eller lignende avanceret teknik, kan inventarudgifterne være høje, men de skal så gerne afspejle sig i mindre arbejdsomkostninger.

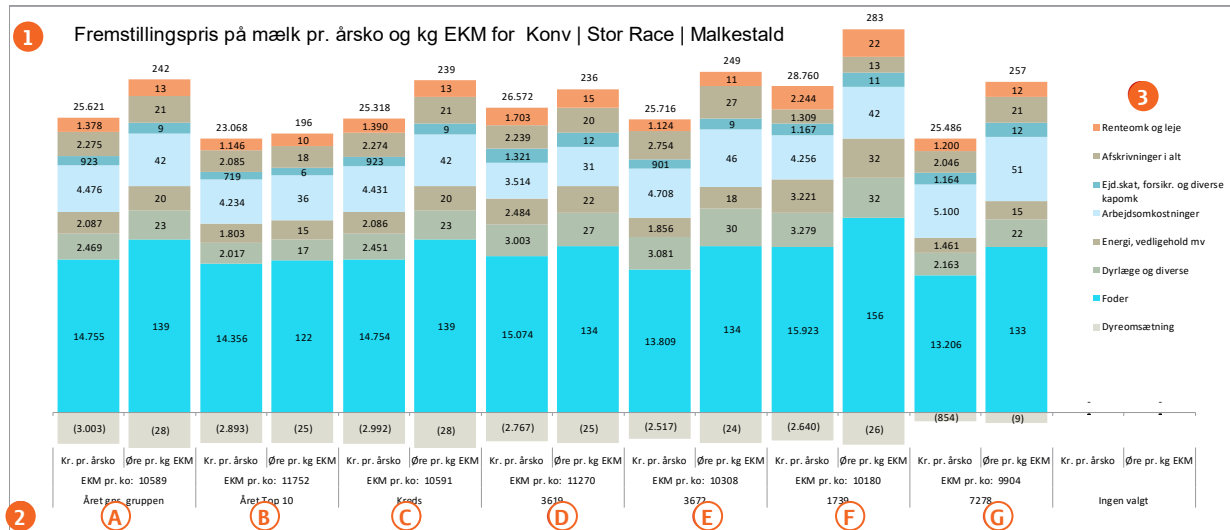
SKAB BEDRE RESULTATER SAMMEN MED DIN ERFAGRUPPE

Er du med i en erfagruppe, hvor I deler jeres økonomiske resultater, er diagrammer et rigtig godt redskab til at dykke ned i tallene. En udskrift af et diagram kan på en enkelt side præsentere op til 10 bedrifters nøgletal. Det giver et godt grundlag for blandt andet at diskutere, hvad medlemmer med lave omkostninger har gjort for at opnå det lave niveau, eller få viden om, hvad der er gjort for at opnå gruppens højeste udbytte. Det giver en spændende snak i erfagruppen om, hvordan resultaterne kan forbedres på de enkelte bedrifter. Diskussionen bliver nuanceret, og erfaringer kommer på bordet. I kommer hele vejen rundt om de nøgletal, der har betydning for bundlinjen. Med flere vinkler på udfordringerne undgår du at fokusere på ét nøgletal og bliver mindet om, at hvis du fokuserer for meget på at forbedre et nøgletal, kan det betyde, at andre nøgletal forringes.

DIAGRAM - FREMSTILLINGSPRIS PÅ MÆLK

- Diagrammets nøgletal og enhed samt driftsgren og gruppe
- Søjler for: Gns. gruppe **A**, top 10 **B**, kreds **C** udvalgte ejendomme **D** **E** **F** og egen ejendom **G**. Der er to søjler pr. ejendom.
Diagrammet findes for følgende driftsgrene med søjlerne:
 - Kvæg: Fremstillingspris EKM: Kr. pr. årsko og Øre pr. kg EKM
 - Sohold: Fremstillingspris pr. produceret smågris: Kr. pr. årsko og kr. pr. produceret smågris
 - Slagtesvin: Fremstillingspris pr. produceret kg slagtevægt: Kr. pr. produceret svin, kr. pr. kg produceret slagtevægt
- Farveangivelse på nøgletal, der indgår i Fremstillingsprisen

Skab bedre resultater

Når der skal laves indsatser for at styrke bundlinjen, vil det i kapacitetsområdet (de fire øverste felter i søjlerne) give mest mening at vurdere pr. årskodyr eller producerede slagtedyr. For indsatser i området omkring DB (de fire nederste felter i søjlerne) vil det være oplagt at måle indsatsen pr. kg EKM eller pr. producerede enheder for foder.

DIAGRAM - FREMSTILLINGSPRIS SALGSAFGRØDER

Et af de vigtigste nøgletal for salgsafgrøderne er fremstillingsprisen på korn. Fremstillingsprisen viser, hvilken salgspris – intern eller ekstern – der alt andet lige ville give et nulresultat på driftsgrenen salgsafgrøder, inklusiv forretning af egenkapital og honorering af ejers arbejde.

Der er fire søjler i diagrammet

- Indtægten i alt fra andet end korn, hvor Krav til kornindtægten **A** beregnes som forskellen mellem omkostningerne **2** og indtægten ved EU-støtte **B**, Halm mv. **C** og udbytte ved raps og frø **D**
- Omkostningerne i alt
- Indtægterne pr. ha fra andet end korn
- Omkostningerne pr. ha

"Krav til kornindtægten" er i eksemplet 2.006.268 kr. og høstudbyttet er 18.550 hkg korn **E**, hvilket betyder en fremstillingspris på 108 kr. pr. hkg **F**. Hvis resultatet af driftsgrenen skal være positivt, skal afregningsprisen altså være større end 108 kr. pr. ha på bedriften i eksemplet.

DIAGRAM GROVFODER FREMSTILLINGSPRIS - ØRE PR. FEN OG KR. PR. HA FOR GROVFODER

Fremstillingsprisen bliver i driftsgrensanalysen beregnet for uspecifiseret grovfoder, dvs. for den aktuelle kombination af majs, græs og øvrige grovfoderafgrøder på den enkelte ejendom. Fremstillingsprisen giver en indikation af, om grovfoderproduktionen på den aktuelle ejendom er billig eller dyr sammenlignet med andre. Husk, at selvom energiuudbyttet målt i FEN er en afgørende faktor for afgrødeøkonomien, er det også nødvendigt at vurdere kvalitetsegenskaber såsom fordøjelighed, proteinindhold m.m.

Der er to søjler i diagrammet for hver af de tre bedrifter, der sammenlignes i eksemplet. Der kan sammenlignes op til 10 bedrifter. Der sammenlignes også med årets gns., årets top-10 og kredsens gns.

- 1 Øre pr. FEN. Resultatet **(A)** over søjlen er beregnet ved at dividere kr. pr. ha **(B)** med udbyttet pr. ha **(C)**.
- 2 Kr. pr. ha. Resultatet **(B)** over søjlen er beregnet ved at fratrække udgiften til jordleje og de tre typer af omkostninger i søjlen, indtægten fra EU-støtte og andre landbrugsindtægter
- 3 Farveangivelse på nøgletal, der indgår i beregningen af fremstillingsprisen.

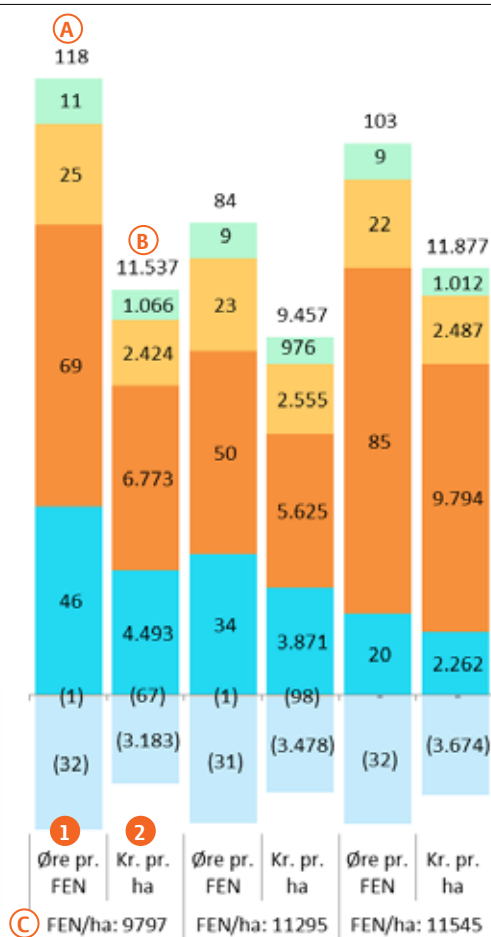

DIAGRAM OMKOSTNINGER OG UDBYTTER I KR. PR. HA FOR SALGSAFGRØDER

Der er to søjler i diagrammet for hver af de bedrifter, der sammenlignes. I eksemplet ses de to søjler for Årets gns. Gruppe, årets top 10, Kreds og en enkelt ejendom. Der kan sammenlignes op til 10 bedrifter.

- 1 Udbytte, kr. pr. ha. Resultatet **(A)** over søjlen er beregnet ved at lægge salgsafgrøder, andre landbrugsindtægter og EU-støtten sammen.
- 2 Omkostninger kr. pr. ha. Resultatet **(B)** over søjlen er beregnet ved at lægge stykomkostninger, maskinomkostninger, øvrige omkostninger og jordleje sammen.
- 3 Farveangivelse på nøgletal, der indgår i udbytte og omkostninger.

I det år, eksemplet er fra, ses det, at udbytte ikke kan dække alle omkostningerne.

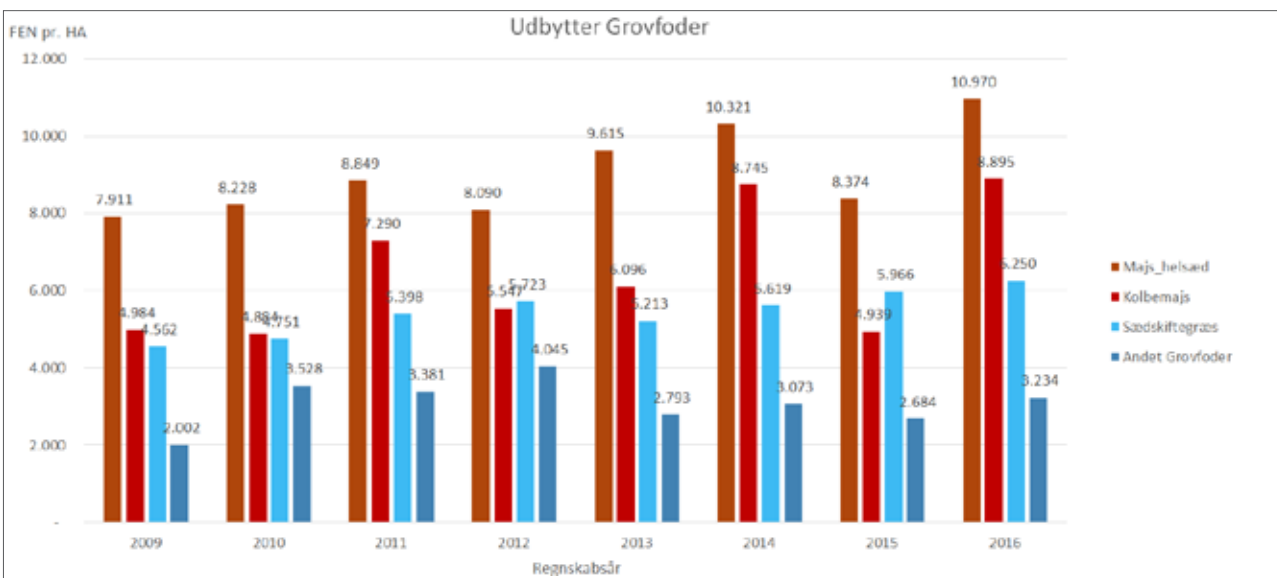
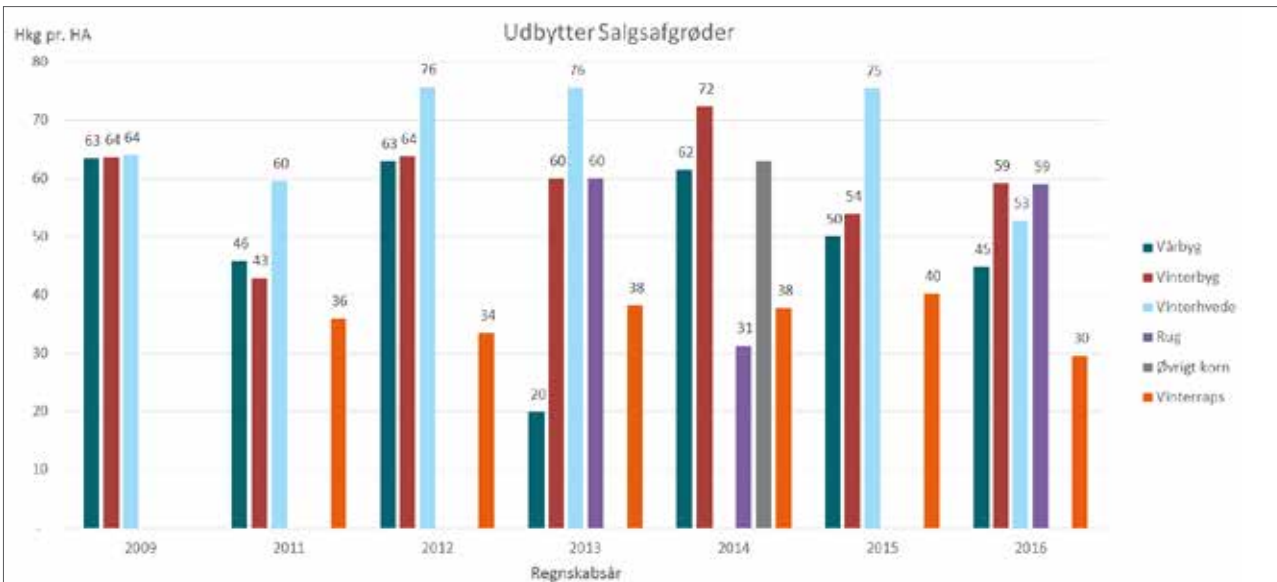
Farveangivelse på nøgletal, der indgår i beregningen af fremstillingsprisen.

Business Check tager udgangspunkt i driftsgrensanalysen for et enkelt regnskabsår. Men er dine udbytter indberettet i årsrapporten, kan du via "Regneark Business Check" få udskrevet en udbytteoversigt, hvor der er søjler med de seneste års udbytter.

Skab bedre resultater:

Udbytteoversigten er et grundlag for at vurdere, om et lavt udbytte skyldes et enkeltstående udbyttefattigt år, eller om der er tale om en generel tendens. Hvis udbytterne generelt er lave, kan værdisætningen af jorden og forpagtningsafgifter diskuteres. Det kan også overvejes, om arbejdskraften har de rigtige kompetencer, herunder at få efteruddannet medarbejderne og driftsledelsen. Hvordan ledelsen af medarbejderne er, kan også sættes til diskussion. En udlicitering af driftsgrenen kan evt. komme på tale.

Business Check – TAL OG GRAFER

I hæfterne "Business Check TAL OG GRAFER" kan du finde årets analyser af de enkelte driftsgrene. TAL OG GRAFER udgives hvert år, når der er et tilstrækkeligt antal driftsgrensanalyser klar.

Hæfterne udarbejdes af SEGES, og du kan hente dem som pdf-fil på landbruginfo.dk>økonomi>benchmarking fra midt i maj.

Der er altid følgende hæfter:

- Kvæg – Med driftsgrensanalyser for mælk, grovfoder og salgsafgrøder på kvægbrug
- Svineproduktion – Med driftsgrensanalyser for sohold og produktion af slagtesvin og salgsafgrøder
- Planteproduktion - Med driftsgrensanalyser for salgsafgrøder på rene plantebedrifter, stivelseskartofler og sukkerroer
- Slagtekalve – Med driftsgrensanalyser for slagtekalve samt salgsafgrøder for slagtekalveproducent

Hvis der er tilstrækkeligt datamateriale, udgives der også TAL OG GRAFER for driftsgrenene

- Slagtekyllinger og rugeæg – Med driftsgrensanalyser for slagtekyllinger, salgsafgrøder på slagtekyllingebedrifter og rugeæg
- Konsumæg – Økologiske

1 Resultater for svineproduktion i 2018

Resultaterne i Business Check 2018 er baseret på de Registerede data fra 2018 (svineproduktionen). Resultaterne er baseret på de Registerede data fra 2018 (svineproduktionen). Resultaterne er baseret på de Registerede data fra 2018 (svineproduktionen).

2 Grafik, der viser spredning og udvikling i udvalgte nøgletal

3 Tabeller med udvalgte nøgletal

4 Fraktalanalyse for driftsgrensen undergrupper

5 Tabeller for driftsgrensen grupper med nøgletal

Business Check TAL OG GRAFER indeholder:

- 1 Kommentarer til årsregnskab
- 2 Grafik, der viser spredning og udvikling i udvalgte nøgletal
- 3 Tabeller med udvalgte nøgletal
- 4 Fraktalanalyse for driftsgrensen undergrupper
- 5 Tabeller for driftsgrensen grupper med nøgletal

- Dyrehold: Resultat, driftsgren
- Salgsafgrøder: Rest til jordleje korrigeret for EU-støtte
- Grovfoder: Fremstillingspris øre pr. FEN

- 100-percentilen er angivet med P100, som er den bedste i gruppen.
- 90-percentilen er angivet med P90, der viser, at der er 10 % af bedrifterne, der opnår et bedre resultat
- 67-percentilen er angivet med P67, der viser, at der er 33 % af bedrifterne, der opnår et bedre resultat
- osv.

BUSINESS CHECK VEILEDNING 19

Nøgletal og begreber

I afsnittet finder du formler for beregninger af de nøgletal, der indgår i Business Check analyserne. Nøgletallene står i fire tabeller, der følger opstillingen i de fire afsnit i tabelopsætningen fra Regneark Business Check og i tabellerne i Business Check TAL OG GRAFER. Du finder også oplysninger om begreber, der er knyttet til analyserne og præsentationen af disse samt om de krav, der er for, at dine data må og kan bruges i analyserne i Business Check.

Du kan se, hvilke driftsgrene nøgletallet er tilknyttet via en farvekode.

- Kvæg
- Sohold
- Rugeæg
- Salgsafgrøder
- Slagtekulve
- Slagtesvin
- Slagtekyllinger
- Grovfoder

☐ En cirkel i farvekoden angiver, at nøgletallet indgår som et af nøgletallene i fraktilanalysen for driftsgrenen

I tabel "Produktionsoplysninger og –enheder" ¹, finder du tallene i dette afsnit i tabelopsætningen fra "Regneark Business Check" og i tabellerne i "Business Check" TAL OG GRAFER"

I tabel "Nøgletal - Business Check" ², finder du en række nøgletal, der er vigtige for at kunne sammenligne dig med andre og finde de rigtige indsatsområder på bedriften.

I tabel "Priser" ³, kan du se hvordan opnåede priser på solgte og købte produkter er beregnet

I tabel "Specifikationer for driftsgrenene" ⁴, finder du tal hentet fra driftsgrensanalysen

Løbenummer/ ejendomsnummer (Antal bedrifter i gruppen 135)	Resultat, driftsgren			
	Aret gns. gruppen	Aret Top 10	Kreds	
Driftsform	-	-	-	Konve
1 Antal producerede slagtesvin	9.067	9.220	9.054	
Slagtevægt, kg.	85,9	84,2	85,8	
Vægt indsatte smågrise, kg.	31,4	30,0	31,4	
2 Nøgletal				
Foderomkostninger pr. enhed	344	324	343	
Arbejdsomkostninger pr. enhed	36,5	31,4	36,4	
Krav til dækningsbidrag pr. enhed	120	102	119	
Bundet kapital pr. enhed	601	629	600	
Anvendt rentesats, pct.	1,94	1,72	1,92	
Resultatkorrektion ved 4 % rente	-12,7	-14,6	-12,8	
Afkastningsgrad	-6,61	7,80	-6,76	
Dyreomsætning og andre landbrugsindtægter ekskl. værdiændringer	4,17	3,14	4,21	
Foderomkostninger	4,00	3,85	4,00	
Dyrlæge og diverse	0,13	0,14	0,13	
Energi, vedligehold mv	0,27	0,19	0,27	
Arbejdsomkostninger	0,42	0,37	0,42	
Ejd.skat, forsikr. og diverse kapomk	0,17	0,12	0,17	
Afskrivninger i alt	0,32	0,35	0,32	
Renteomk og leje	0,21	0,17	0,21	
Fremstillingspris pr. kg sl.svin	9,71	8,26	9,75	
Heraf køb af smågrise	4,32	4,06	4,33	
Pris pr. kg prod. slagtesvin	9,35	8,95	9,37	
3 Pris soyaskrå, kr. pr. kg	2,67	2,63	2,67	
Pris tilskuds-foder, kr. pr. kg	2,84	2,85	2,85	
Pris færdigblanding slsvin, kr. pr. kg	1,66	1,69	1,66	
4 Specifikation af resultat				
Salg slagtesvin	803	753	804	
Køb af grise	-371	-342	-371	
Besætningsforskydning	-16,3	-24,3	-17,3	
Andre Landbrugsindtægter slsvin	14,0	87,9	12,8	
Bruttoudbytte i alt	430	475	428	
Korn	-138	-120	-139	
Tilskuds-foder og råvarer	-82,9	-83,3	-82,6	
Færdigblanding	-106	-108	-106	
Andet foder	-15,8	-13,0	-16,2	
Dyrlæge og medicin	-5,38	-6,04	-5,41	
Avl, rådgivning og kontrol	-0,83		-0,81	
Diverse vedr. husdyr	-5,11	-6,05	-5,10	
Stykomkostninger i alt	-355	-336	-355	

Produktionsoplysninger og -enheder

	Årsdyr
	= $\frac{\text{antal foderdage i alt}}{365}$
Antallet af foderdage i løbet af et år er summen af de dage, hvert dyr har stået i besætningen – fra det indgår i besætningen ved fødsel eller køb til det afgår ved salg, slagtning eller død.	

	Antal årsopdræt pr. årsko
	= $\frac{\text{antal årsopdræt}}{\text{antal årskoer}}$

	Kg EKM (leveret)
	= $\text{Kg mælk leveret} \times (0,383 \times \text{fedtprocent} + 0,242 \times \text{proteinprocent} + 0,7832) / 3,14$
	EKM er en forkortelse for EnergiKorrigeret Mælk. Et kg EKM indeholder 3140 KJ uanset fedt- og proteinprocenterne i den mælk, der leveres.

	Malkesystem
	Malkesystemet er angivet som malkestald, AMS eller karrusel

	Anvendt pris eget grovfoder
	= gns. prisen for grovfoderet betalt til driftsgren grovfoder
	Se mere om pris på grovfoder i tabellen "Nøgletal - Business Check"

	Fravænnede grise	Producerede smågrise
	= Antal fravænnede grise	= Antal producerede grise

	Vægt solgte/overførte smågrise, kg
	= den gns. opnåede vægt af smågrise ved salg/overførsel

	Areal med afgrøde, ha	Andel afgrøder i pct.
	= Antal ha, med afgrøde indenfor driftsgren	= $\frac{\text{Areal med afgrøde}}{\text{Sum(Areal med afgrøde)}}$

	Udbytte pr. ha af afgrøde	Gennemsnitligt udbytte
	Salgsafgrøder opgøres i hkg/ha Prisen er kr. pr. hkg	= $\frac{\text{Sum (Udbytte pr ha af afgrøde)}}{\text{Sum(Areal med afgrøde)}}$
	Grovfoder opgøres i FEN (FoderEnhedNorfor). Prisen er øre pr. FEN	For salgsafgrøder er udbyttet af korn og areal dyrket med korn

	Andel med en jordbonitet	Forpagtet andel af arealet
	= $\frac{\text{Areal med JB}}{\text{Sum Areal med afgrøde}}$	= $\frac{\text{Forpagtet areal dyrket i driftsgren}}{\text{SumAreal med afgrøde}}$

	Andel, der kan vandes i pct.
	= $\frac{\text{Areal med grovfoder der kan vandes}}{\text{Sum Areal med afgrøde}}$

	Antal producerede dyr
	= $\frac{\text{produceret kød ialt}}{\text{gns vægt afgående dyr - gns vægt indgåede dyr}}$

	produceret kød i alt
	= Vægt ultimo + vægt afgående dyr
	- Vægt indgåede dyr + vægt primo
	Afgående dyr: Slagtede, solgt til levebrug og døde
	Indgåede dyr: Fødte, overførte og købte dyr.

	Slagtevægt
	= gns. vægt af slagtedy afregnet fra slagteri
	For slagtekalve og -svin opgøres vægten i kg
	For slagtekyllinger opgøres vægten i gram

	Antal foderdage pr. produceret kalv
	I en specialiseret slagtekalveproduktion, hvor kalven købes ved ca. 3 uger, beregnes antal foderdage fra den dag, dyret indgår i besætning, til det afgår fra besætningen. Hos slagtekalveproducenter, der både feder tyre- og kviekalve, indgår kvierne også i beregningen.

	I kvægbesætninger, som feder egne kalve, tæller foderdagene på slagtekalvene allerede når kalvene fødes. Derfor er antallet af foderdage i malkekvægs- og ammekosbesætninger reduceret med 21 dage pr. overført slagtekalv i analyserne.
--	--

	Kr. pr. kg slagtet vægt, inkl. efterbetaling
	= gns. pris pr. kg kød afregnet fra slagteri
	Prisen skal være højere end fremstillingsprisen for en produceret slagtekalv for at resultat, driftsgren får et positivt fortegn. Beregning af nøgletallet fremstillingspris kan du se i tabellen "Business Check - Nøgletal".

	Vægt indsatte smågrise, kg
	= den gns. opnåede vægt af smågrise ved køb/overførsel

	Areal kyllingehus	Alder ved slagtning
	= Antal m2 af kyllingehuse	= gns. dage ved slagtning
	Vægt ved 34 dage	Kg foder pr. kg kylling
	= gns. vægt i g ved 34 dage	= $\frac{\text{Kg foder anvendt i besætningen}}{\text{kg kød ialt slagtet}}$

Nøgletal - Business Check

■ Dækningsbidrag ekskl. værdiændringer

- = dækningsbidrag
- værdiændringer beholdninger
- værdiændringer besætning

⊗ Krav til dækningsbidrag

- = Beregning 1:
- = Kapacitetsomkostninger
- + Kapitalomkostninger

- Beregning 2
- = Arbejdsomkostninger
 - + Bygninger
 - + Inventar inkl. energi
 - + Forrentning af driftskapital
 - + Øvrige omkostninger

Nøgletallene i beregning 2 kan også ses i denne tabel – de indgår også alle i beregningen af nøgletallet fremstillingspris for driftsgrenenes produkt. Opdelingen til arbejde, bygninger, inventar, forrentning af driftskapital og øvrige omkostninger er lavet, så den giver mulighed for at vurdere disse gruppers andel af kapacitets- og kapitalomkostninger.

Krav til dækningsbidrag er et udtryk for, hvad dækningsbidraget skal være for at resultat, driftsgren går i nul.

⊗ Bygningsomk. mv.

- = Vedligehold, bygninger
- + Afskrivning, bygninger
- + Forrentning, bygninger
- + Leje af bygninger
- + Forsikring, hele driftsgrenen
- + Vedligehold, inventar
- + Afskrivning, inventar
- + Forrentning, inventar
- + Energi
- + Brændstof og maskinstation
- + Afskrivning, øvrige aktiver

■ Forrentning af driftskapital

- = omkostning til forrentning af besætning og beholdning
- Lagerbeholdninger af grovfoder forrentes i driftsgrenen kvæg

■ Fremstillingspris mælk og smågrise

- = Foderomkostninger
- + Dyrlæge og diverse
- + Arbejdsomkostninger
- + Bygninger
- + Inventar inkl. energi
- + Forretning driftskapital
- + Øvrige omkostninger
- Dyreomsætning
- Andre landbrugsindtægter

Opgøres pr. Kg EKM pr. årsko (leveret), pr. fravænnet gris (7 kg) og pr. produceret smågris (30 kg)

Fremstillingsprisen viser, hvad det har kostet at producere 1 kg EKM, en fravænnet eller en produceret smågris efter aflønning af alle indsatsfaktorer og dermed den enkelte producents konkurrenceevne.

Fremstillingsprisen er beregnet uden indregning af værdiændring på besætning. Formålet er en fremstillingspris, som er sammenlignelig fra år til år uden påvirkning af op- eller nedskrivning i besætningsværdien.

⊗ Værdiændringer besætning

- = Statusværdi ultimo
- statusværdi primo

⊗ Restbeløb pr. foderdag

- = $\frac{\text{dækningsbidrag}}{\text{foderdage}}$

⊗ Krav til restbeløb pr. foderdag

- = $\frac{\text{krav til dækningsbidrag}}{\text{foderdage}}$

⊗ Arbejdsomkostninger

- = Lønomsotninger
- + Ejeraflønning

Ejeraflønning er den beregnede lønomkostning til den ulønnede arbejdstid i produktionen. En ejers samlede arbejdsindsats aflønnes med 450.000 kr. Dette korrigeres for indtægter uden for bedriften, hvorefter der fordeles mellem mark og stald. Såfremt der er flere ejere, eksempelvis i I/S'er eller ved fuldtids medhjælpende ægtefælle, aflønnes første ejer med 450.000 kr. og de resterende med 300.000 kr. (Beløbene er de fastsatte i 2017).

■ Øvrige omkostninger

- = Diverse kapacitetsomkostninger
- + Vedligehold, grundforbedring
- + Øvrige kapitalomkostninger

■ Fremstillingspris slagtet dyr

- = Køb af dyr
- + Foderomkostninger
- + Dyrlæge og diverse
- + Arbejdsomkostninger
- + Inventar inkl. energi
- + Bygninger
- + Forrentning af driftskapital
- + Øvrige omkostninger
- Slagtepræmie
- Andre landbrugindtægter

Opgøres pr kg/gram slagtet vægt
Slagtepræmie vedrører kun slagtekalve

Fremstillingsprisen viser, hvad det har kostet at producere 1 kg kød efter aflønning af alle indsatsfaktorer og dermed den enkelte producents konkurrenceevne.

Sammenlignes med den opnåede pris. Sammenligningen ses for slagtekalve øverst i tabelopsætningen, nederst for slagtesvin og –kyllinger.

■ Korrektion ved egen fremstillingspris, grovfoder

= resultatkorrektion ved egen fremstillingspris, grovfoder
Kg EKM pr. årsko (leveret)

Resultatkorrektion ved egen fremstillingspris, grovfoder

= Omkostning til grovfoder × Difference, grovfoderpris
Anvendt overførselspris, grovfoder

Difference, grovfoderpris

= Fremstillingspris, eget grovfoder
- Anvendt overførselspris, grovfoder

Korrektionen viser, hvor meget fremstillingsprisen ville ændre sig, såfremt man ændrede den anvendte overførselspris for grovfoderet til den faktiske fremstillingspris og dermed opnåede et nulresultat i grovfoderproduktionen.

● Fremstillingspris, korn

= krav til kornindtægt
gns. kornudbytte pr. ha (hkg)

Krav til kornindtægt

= Stykomkostninger
+ Maskinomkostninger inkl. arbejde
+ Jordleje
+ Øvrige omkostninger
- EU-støtte
- Udbytte halm
- Udbytte raps og frø
- Andre landbrugsindtægter

Enheden er kr. pr. hkg

Krav til kornindtægt er et udtryk for, hvad dækningsbidraget på arealet med korn skal være, for at resultatet af driftsgren salgsafgrøder går i nul.

● Maskinomkostninger inkl. arbejde

= Afskrivning maskiner
+ forrentning maskiner
+ vedligehold maskiner
+ brændstof
+ maskinstation (netto)
+ løn
+ ejer aflønning

● Øvrige omkostninger

= Ejendomsskat og forsikringer
+ energi
+ diverse kapacitetsomkostninger
+ forrentning af bygninger, jordforbedring, beholdninger og rettigheder
+ afskrivning på bygninger og jordforbedring

● Rest til jordleje for EU-støtte

= Dækningsbidrag
- Kapacitetsomkostninger
- Afskrivninger
- Forrentning af bygninger, jordforbedringer, beholdninger og rettigheder
- Diverse kapitalomkostninger

Nøgletallet viser, hvad bedriften opnår i resultat pr. ha til forrentning (eller leje) af jorden, uanset niveauet af EU-støtte.

■ Anvendt overførselspris

= Intern overførsel ialt af grovfoder, kr.
udbytte ialt i grovfoder

Intern pris i alt af grovfoder

= intern overførselspris majs x udbytte i majs (FEN)
+ intern overførselspris sædskiftegræs x udbyttet i græs (FEN)
+ intern overførselspris andet grovfoder x udbyttet (FEN))

Intern overførselspris er den vejledende overførselspris i Ø90, der fastsættes for hvert høstår for de forskellige grovfodertyper.

● Fremstillingspris ved egen grovfoderpris

= Fremstillingspris pr. kg EKM
+ Korrektion ved egen fremstillingspris, grovfoder

Korrektionen og fremstillingsprisen inkl. korrektion er vist for de bedrifter, hvor datagrundlaget indeholder driftsgrensanalyser for både mælke- og grovfoderproduktion.

● Fremstillingspris, grovfoder

= krav til grovfoderindtægt
gns. grovfoderudbytte pr. ha (FEN)

Krav til grovfoderindtægt

= Stykomkostninger
+ Maskinomkostninger inkl. arbejde
+ Jordleje
+ Øvrige omkostninger
- EU-støtte
- Andre landbrugsindtægter

Enheden er øre pr. FEN

Krav til grovfoderindtægt er et udtryk for, hvad dækningsbidraget på arealet med grovfoder skal være, for at resultatet af driftsgrenen grovfoder går i nul.

■ Jordleje

= Forrentning af jordværdi
+ forpagtningsudgift

Forpagtningsudgift

= Total forpagtningsomkostning
Dyrket areal

Forpagtningsomkostningen er opgivet som den andel af kapitalomkostningerne, der går til at betale forpagtning. Hvis du ønsker at beregne den faktiske forpagtningsafgift pr. ha, sker det ved hjælp af oplysningen om forpagtet andel af areal.

■ Andre landbrugsindtægter

= Andre indtægter end hovedproduktet
+ koblet støtte (eks. ekstensiveringsstøtte)

● Jordleje fratrukket EU-støtte pr. ha

= Jordleje
- EU-støtte

Dette er beløbet, der skal dækkes af "Rest til jordleje for EU-støtte". Jordlejen fratrukket EU-støtte viser, hvad det har kostet at få adkomst på jorden efter indregning af den modtagne EU-støtte. Nøgletallet har positivt fortegn, når omkostningen til jordlejen er større end den modtagne EU-støtte.

Bundet kapital

- = Afskrivningsgrundlag for bygninger
- + Afskrivningsgrundlaget for inventar
- + Værdien af besætning
- + Værdien af beholdninger
- + Anden kapital bundet i produktionen

Bunden kapital er i driftsgrenanalysen opgjort som summen af de aktiver, der er fordelt til den givne driftsgren.

Bunden kapital til opbevaring af gødning indgår, mens grej til udbringning af gødning er en omkostning for marken. Aktiver, der anvendes til opbevaring af foder, er en del af den bundne kapital i den animalske produktion.

Jordværdi (ejet jord)

- = $\frac{\text{Værdi af ejet jord på bedriften}}{\text{Areal ejet jord i omdrift}}$

Bunden kapital, Inventar

- = $\frac{\text{Inventar fordelt til driftsgren}}{\text{Areal i driftsgren}}$

Beløbet omtales også som "maskinsaldo pr. ha".

Anvendt rentesats, procent

- = $\frac{100 \times (\text{Renteomkostning} \cdot \text{gæld} + \text{Renteomkostning} \cdot \text{egenkapital} + \text{Renteomkostning} \cdot \text{hensættelser})}{\text{Gæld} + \text{Egenkapital} + \text{Hensættelser}}$

Den anvendte rentesats viser, hvad den bundne kapital (aktivmassen) forrentes med i analysen.

Det er hele aktivmassen, der forrentes. Dermed gøres der ikke forskel på bedrifter med høj og lav gældsprocent. For teknisk insolvente bedrifter bruges forrentningen af den negative egenkapital til at reducere forrentningen til kun at dække aktivmassen. Da hensættelser forrentes med nul procent, udgår rentekomkostningen til hensættelserne i praksis.

Resultatkorrektions ved 4% rente

- = $\frac{\text{Bunden kapital} \times (4 - \text{Anvendt rente, procent})}{\text{Antal enheder}}$

Angiver, hvor meget rentekomkostningerne af investeret kapital ændres ved en rente på 4 procent. Resultatkorrektionen kan anvendes, hvis du ønsker at fjerne effekten fra forskelle i renteniveauet mellem bedrifter. Et negativt beløb betyder, at den anvendte rente er mindre end 4 procent.

Resultatkorrektions (2% på jord og 4% på resten)

- = $\frac{\text{Bunden kapital i jord} \times (2 - \text{anvendt rentesats}) + \text{Bunden kapital øvrige aktiver} \times (4 - \text{anvendt rentesats})}{\text{Antal enheder}}$

Resultatkorrektionen angiver, hvor meget rentekomkostningerne af investeret kapital skal korrigeres med, hvis renten havde været ens på alle bedrifter.

Afkastningsgrad

- = $\frac{\text{Årets resultat} - \text{Renteomkostninger}}{\text{Bunden kapital} \times 100}$

Afkastningsgraden viser, hvor meget driften har været i stand til at forrente værdien af den investerede kapital. Såfremt afkastningsgraden er større end "anvendt rentesats, procent", har driften givet mere end fuld aflønning af alle omkostninger.

Priser

Kr. pr. solgt smågris

- = $\frac{\text{Salg af smågrise-internt og eksternt}}{\text{Antal solgte smågrise-internt og eksternt}}$

Pris pr. kg produceret slagtesvin

- = $\frac{\text{Salg af slagtesvin}}{(\text{Antal producerede slagtesvin} \times \text{slagtevægt})}$

Ved nogle bedrifter er den opnåede pris pr. kg produceret dyr markant over gennemsnittet. Det kan skyldes en specialproduktion, der giver ekstra tillæg til afregningsprisen.

Prisen skal være højere end fremstillingsprisen for et produceret slagtesvin for at resultat, driftsgren får et positivt fortegn

Pris indkøbt fodermidler, kr. pr. kg

- = gns. pris for indkøbt fodermidler

Foderprisoplysninger er kun vist for dem, der har informationen, og kun priser inden for et realistisk interval er medtaget.

Kr. pr. kg internt overført korn

- = gns. pris for korn overført fra driftsgrenene salgsafgrøder

Kr. pr. kg solgt kylling

- = gns. pris for kyllinger solgt til slagtning

Kr. pr. dag gammel kylling

- = gns. pris for kyllinger indgået i besætningen

Specifikationer for driftsgrenene

I Tabelopsætningen og Business Check TAL OG GRAFER kan du under specifikationerne for driftsgrenen se nøgletallene i tabellen nedenfor fra gns. og top 10 af bedrifter samt udvalgte ejendomme. Tallene er hentet fra driftsgrenanalysen. Driftsgrenanalysen er en økonomisk analyse og adskiller sig derfor fra regnskabet ved, at der indgår ejer aflønning, og at egenkapital forrentes med en selvvalgt rente. Der beregnes en korrektion til standardrente, 2 % på jord og 4 % af resten af den bundne kapital. Bunden kapital er i driftsgrenanalysen opgjort som summen af de aktiver, der er fordelt til den givne driftsgrens konti. Tallene er opgjort med en eller flere af de enheder, du kan se i tabellen "Produktionsoplysninger og -enheder".

Bruttoudbytte

Et mål for den værdi, der er frembragt ved årets drift. I vurderingen af bruttoudbytte bør indgå såvel mængder som opnået pris, herunder prisens afhængighed af kvaliteten, salgstidspunkt m.m.

 Kvæg = Mælk + Salg af dyr + Køb af dyr + Besætningsforskydning + Andre landbrugsindtægter	Sohold = Salg af smågrise + Salg af andre svin + Køb af grise + Besætningsforskydning + Andre landbrugsindtægter	Rugeæg = Salg af rugeæg + køb af hønniker + Besætningsforskydning + Andre landbrugsindtægter
 Slagtekalve = Salg af dyr + Køb af dyr + Besætningsforskydning + Kvæg andet ind slagterpræmie + Andre landbrugsindtægter	Slagtesvin = Salg af slagtesvin + køb af grise + Besætningsforskydning + Andre landbrugsindtægter	Slagtekyllinger = Salg af slagtekyllinger + Køb af daggamle kyllinger + Besætningsforskydning + Andre landbrugsindtægter
 Salgsafgrøder = Salgsafgrøder + Maskinstationsindtægter + Diverse indtægter	Grovfoder = Grovfoder + Maskinstationsindtægter + Diverse indtægter	

Intern pris eget grovfoder øre pr. FEN
 Prisen på grovfoder, der er benyttet til at beregne indtægten fra grovfoder, er den vejledende interne overførselspris for grovfoder, som benyttes i regentskabet. Den fastsættes hvert år for de forskellige grovfoderprodukter.
 Denne pris afstemmer ikke nødvendigvis forholdet mellem gennemsnitligt udbytte i FEN/ha og bruttoudbytte kr./ha, da forskydninger i beholdninger og værdiændring fra start til slut af året påvirker bruttoudbyttet i driftsgrenen grovfoder

Foderomkostninger

Et mål for omkostninger til det foder, der er brugt i besætningen for at kunne producere mælk, kød og æg. I vurderingen af foderomkostningerne bør indgå såvel mængder som pris, herunder prisens afhængighed af kvaliteten, købstidspunkt m.m..

 Kvæg = Korn + Råvarer + Kraft-, tilskudsfoder, færdigbl. m.m. + Mineraler og vitaminer + Biprodukter + Grovfoder eget og indkøbt	Svin = Korn + Tilskudsfoder og Råvarer + Færdigblandinger + Andet foder	Fjerkræ = Korn + Færdigblandinger
---	--	--

Stykomkostninger

Et mål for de variable omkostninger, der har været for at frembringe bruttoudbyttet. For dyrehold er foderomkostningen den største post.

 Kvæg = Foderomkostninger + Dyrlæge og medicin + Avl, rådgivning og kontrol + Div. stykomk., inkl pasningsaftale	Svin = Foderomkostninger + Dyrlæge og medicin + Avl, rådgivning og kontrol + Diverse vedr. husdyr	Fjerkræ = Foderomkostninger + Dyrlæge og medicin + Diverse vedr. husdyr
 Salgsafgrøder = Udsæd + Gødning + Planteværn + Diverse vedrørende marken	Grovfoder = Udsæd + Gødning + Planteværn + Diverse vedrørende marken	Diverse vedrørende marken Indeholder for grovfoders vedkommende også plastik, ensileringsmidler og lign.

Dækningsbidrag

Et mål for det resultat, produktionen bidrager til af resultatet fra driftsgrenen.

 For alle driftsgrene = Bruttoudbytte - stykomkostninger

Kapacitetomkostninger

De samlede kapacitetomkostninger er summen af flere omkostninger. De forskellige omkostninger indgår i beregningerne i øvrige nøgletal i tabellen på næste side.

Kvæg + Slagtekalve	Svin + Fjerkræ	Salgsafgrøder + Grovfoder
= Energi + Brændstof og maskinstation + Vedligehold + Lønomkostninger + Ejeraflønning + Forsikring + Div. kapacitetomkostninger	= Energi + Vedligehold + Lønomkostninger + Ejeraflønning + Forsikring + Div. kapacitetomkostninger	= Energi + Brændstof + Maskinstation + Vedligehold + Lønomkostninger + Ejeraflønning + Forsikring + Div. kapacitetomkostninger
Diverse kapacitetomkostninger = Leje af driftsbygninger + Operationel leasing		

Diverse kapacitetomkostninger er for alle driftsgrene en opsamling af de omkostninger, der ikke naturligt hører hjemme andre steder. Operationel leasing forekommer sjældent i landbrugsregnskaber, hvor eksempelvis leasede traktorer bliver opgjort som "finansiel leasing", dvs. at aktivet noteres i regnskabet, som om det var købt med tilhørende gæld, og leasingydelsen fordeles mellem renter og afdrag, mens der foretages ordinær afskrivning på aktivet.

Kapitalomkostninger

De samlede kapitalomkostninger er summen af flere omkostninger. De forskellige omkostninger indgår i beregningerne i øvrige nøgletal i tabellen på næste side

Kvæg + Slagtekalve + Fjerkræ	Svin	Salgsafgrøder + Grovfoder
= Afskrivninger bygninger + Afskrivninger inventar + Øvrige kapitalomkostninger + Leje af driftsbygninger + Renteomkostninger af bunden kapital	= Afskrivninger bygninger + Afskrivninger inventar og øvrige omk. + Leje af driftsbygninger + Renteomkostninger af bunden kapital	= Afskrivninger bygninger og grundforbedring + Afskrivninger markinventar + Afkoblet EU-støtte + Renteomkostninger af bunden kapital + Forpagtning + Diverse kapitalomkostninger
Renteomkostningerne af bundet kapital = Rentesats x Bunden kapital		

Renteomkostningerne af bundet kapital beregnes på baggrund af den anvendte rentesats og den bundne kapital. Begge fremgår af nøgletalsopstillingen i Tabelopsætningen og Business Check TAL OG GRAFER

Resultat, Driftsgren

Resultat, Driftsgren
= Dækningsbidrag - Kapacitetsomkostninger - Kapitalomkostninger
Resultat, driftsgren er det beløb, der er tilbage, efter at alle input-faktorer er blevet aflønnet inkl. ejeraflønning og forrentning af egenkapital.

Resultat, driftsgren er restbeløbet til risiko og overskud.

Driftsgrene med husdyr inkluderer ikke omkostninger til at komme af med gyllen, og udbringningen indgår på plantesiden. Da grovfoderet på de fleste bedrifter prissættes med udgangspunkt i de vejledende interne overførselspriser, viser årets resultat i grovfoderproduktionen, om den anvendte pris har været tilstrækkelig til at dække omkostningerne i produktionen.

Percentil- og fraktilanalyse i "Business Check – TAL OG GRAFER"

Percentilanalysen

Percentil og fraktil dækker over samme begreb. Det er blot betegnelsen, der er anderledes. I matematikken er 0,85-fraktilen det samme som 85-percentilen. Fraktilen angives altså med decimaltal og percentilen med procentværdien.

Angivelser af, hvilken percentil udvalgte bedrifter tilhører, finder du i tabellerne i Business Check TAL OG GRAFER. TAL OG GRAFER findes for driftsgrenen, der er angivet med farvekoden til venstre.

Percentilanalysen i Business Check TAL OG GRAFER viser, hvor bedriften befinder sig i forhold til hele gruppens resultat på et udvalgt nøgletal, som gruppen er rangeret efter.

- 100-percentilen er angivet med P100, som er den bedste i gruppen.
- 90-percentilen er angivet med P90, der viser, at der er 10 % af bedrifterne, der opnår et bedre resultat
- 67-percentilen er angivet med P67, der viser, at der er 33 % af bedrifterne, der opnår et bedre resultat
- osv.

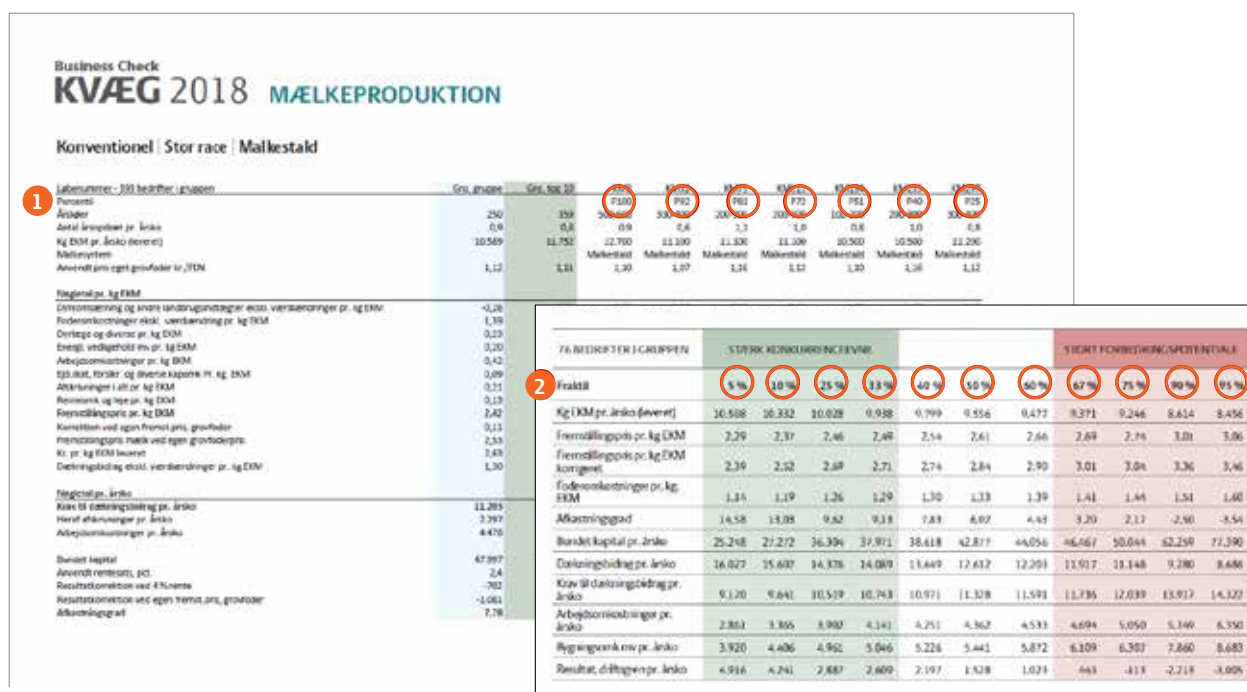
Fraktilanalysen

Fraktilanalysen i Business Check er en analyse af resultaterne af udvalgte nøgletal fra driftsgrenene i landbruget på en række ejendomme. I resultatet af analysen for hvert nøgletal i gruppen af ejendomme ses for hver fraktil det resultat som en ejendom skal ligge over for at være bedre end fraktilen.

Analysen giver mulighed for - enten via "Regneark Business Check Regneark" eller "håndholdt" via "Business Check TAL OG GRAFER" - at landmænd kan markere den fraktil, deres resultater ligger tættest på. Det er muligt at lave en fraktilanalyse i de driftsgrene, der er angivet med farvekoden til venstre. For slagtekalve og -kyllinger kun som en håndholdt udgave via Business Check TAL OG GRAFER for driftsgrenen.

FIGUR 15: INDHOLD OG BRUG AF BUSINESS CHECK TAL OG GRAFER

- 1 Tabel med en række, der viser den percentil, ejendommen i kolonneoverskriften tilhører. Ejendommens nøgletal står alle i samme kolonne.
- 2 Fraktilanalyse, hvor procenttallet i kolonneoverskriften angiver den værdi, et nøgletal i kolonnen har, for at procentandelen af ejendommene i analysen har et resultat på nøgletallet, der ligger over værdien for nøgletallet i kolonnen. For de mindre driftsgrene kan fraktilanalysen være delt op i fraktilerne 10%, 25%, 50%, 75% og 90%.

Grupper og rangeringer i Percentilanalysen

I Business Check Tal og Grafer findes en række tabeller med resultatet af percentilanalysen. Den viser rangeringen af udvalgte ejendomme, der dækker en stor del af spændet fra P100 til P1 i en gruppe af ejendomme inden for driftsgrenen. Nøgletallene og specifikationerne er vist for ejendommene sammen med resultatet af Gns. gruppe og Gns. top 10. Nedenfor kan du se, hvilke driftsgrene og grupper inden for disse, du kan finde i tabellerne. Du finder også oplysninger om det nøgletal, bedrifterne er rangeret efter i percentilanalysen.

Business Check TAL OG GRAFER - Kvæg

 Mælkeproduktion
KM ~ Konventionel, stor race, malkestald
KA ~ Konventionel, stor race, AMS
KK ~ Konventionel, stor race, karrusel
KJ ~ Konventionel, Jersey
ØM ~ Økologisk, stor race, malkestald
ØA ~ Økologisk, stor race, AMS og karrusel

Kvæg rangeres i percentilanalysen efter resultat, driftsgren pr. årsko.

Grovfoder

LE ~ Konventionel, lerjord, mindst 50 % af arealet er JB 5-6 eller 7-9
VS ~ Konventionel, sandjord med vanding, mindst 50 % af arealet er JB 1-4, og mindst 25 % af arealet kan vandes
US ~ Konventionel, sandjord uden vanding, mindst 50 % af arealet er JB 1-4
ØS ~ Økologisk, sandjord, mindst 50 % af arealet er JB 1-4

Grovfoder er i percentilanalysen rangeret efter fremstillingspris FEN, da der er ganske få, der sælger til en anden pris end intern overførselspris. Deres resultat vil stikke ud, men heller ikke være opnåeligt for grovfoderproducenter, som producerer til eget forbrug.

Salgsafgrøder, Kvæg

LEK ~ Konventionel, lerjord, mindst 50 % af arealet er JB 5-6 eller 7-9
VSK ~ Konventionel, sandjord med vanding, mindst 50 % af arealet er JB 1-4, og mindst 25 % af arealet kan vandes
USK ~ Konventionel, sandjord uden vanding, mindst 50 % af arealet er JB 1-4
ØSK ~ Økologisk, sandjord, mindst 50 % af arealet er JB 1-4

Salgsafgrøder rangeres i percentilanalysen efter "rest til jordleje for EU-støtte".

Business Check TAL OG GRAFER - Slagtekalve

 Slagtekalve
D ~ Kalve under 10 mdr.
U ~ Kalve over 10 mdr.
Slagtekalve rangeres i percentilanalysen efter resultat, driftsgren pr. produceret kalv.

Salgsafgrøder

SKA ~ Konventionel, blandet jordbonitet

Business Check TAL OG GRAFER - Svineproduktion

 F = Sohold 7 kg
U = Sohold 30 kg – under 750 årssøer
O = Sohold 30 kg – over 750 årssøer

L = Slagtesvin – 2.000 til 7.000 producerede slagtesvin
M = Slagtesvin – 7.000 til 12.000 producerede slagtesvin
S = Slagtesvin – over 12.000 producerede slagtesvin

LES ~ Salgsafgrøder, lerjord
USS ~ Salgsafgrøder, sandjord

Sohold rangeres i percentilanalysen efter resultat, driftsgren pr. årssø
Slagtesvin rangeres i percentilanalysen efter resultat, driftsgren pr. produceret slagtesvin

Business Check TAL OG GRAFER - Planteproduktion

 Planteavlsbedrifter
LEP ~ Salgsafgrøder, lerjord
USP ~ Salgsafgrøder, sandjord, planteavlsbedrifter
ROE ~ Fabriksroer
STK ~ Stivelseskartofler

Da både jordpriser og forpagtningsafgifter er meget afgørende for resultatet i Salgsafgrøder, sukkerroer og stivelseskartofler, er ejendommen i percentilanalysen rangeret efter "rest til jordleje for EU-støtte".

Business Check TAL OG GRAFER - Slagtekyllinger og rugeægproduktion

 Fjerkræ
KSK ~ Konventionel slagtekyllingeproduktion
RP ~ Rugeægproduktion

Salgsafgrøder
SKY ~ Konventionel, blandet jordbonitet, slagtekyllinger

Slagtekyllingeproduktion rangeres i percentilanalysen efter resultat, driftsgren pr. produceret slagtekylling.
Rugeægproduktion rangeres i percentilanalysen efter resultat, driftsgren pr. årshøne.

Hvor kommer tallene fra i fraktilanalyserne for salgsafgrøder – og hvordan kan de tolkes? De spørgsmål får du nogle af svarene på her:

1. Udbytte hkg/ha på afgrøderne vårbyg, vinterhvede, vinterbyg, rug og vinterraps er hentet fra de registrerede udbytter i regnskabet. Udbyttet pr. ha har stor indflydelse på, hvor store omkostningerne bliver pr. ha. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, om årets udbytter er gennemsnitlige eller ekstraordinære. Hvis udbytterne er lave, bør du diskutere med en planterådgiver, hvordan du kan øge udbytte. Stikordene kan være: Rettidig omhu i marken og korrekt udført arbejde – sædskifte, valg af sort, jordbearbejdning, gødning, planteværn, høst. Vær også opmærksom på, hvor præcist årets høst er opgjort – det er vigtigt, at oplysninger i regnskabet om lagerbeholdninger og om det interne salg til andre driftsgrene er registreret korrekt. Forbruget i andre driftsgrene kan din svine- eller kvægrådgiver bidrage til at få korrekt registreret.

2. Fremstillingspris korn kr./hkg modsvarer kravet til indtægt pr. hkg korn, for at du laver et 0-resultat i markerne med salgsafgrøder. Har bedriften store arealer med frø og raps, vil de (ligesom maskinstations-indtægter) fungere som biindtægter til kornproduktionen. Hvis du er dygtig til at dyrke frø, vil merindtægten herfra reducere fremstillingsprisen på korn. Begrebet fremstillingspris korn er altså det overordnede nøgletal, der beskriver, hvor konkurrencedygtig du er i driftsgrenen salgsafgrøder og ikke kun inden for kornavl. Fremstillingsprisen er illustreret grafisk i diagrammet på side 15. Fremstillingsprisen er en god indikator for, hvor god du er til at dyrke salgsafgrøder, men du ved først, hvad du skal fastholde eller forbedre ved at vurdere øvrige nøgletal i fraktilanalysen.

3. Bruttoudbyttet kr./ha er den værdi, der er frembragt ved dyrkningen af salgsafgrøderne. Bruttoudbyttet fra salgsafgrøder inkluderer ud over salg af korn, frø eller raps også halmindtægter fra salg eller intern overførsel af halm. I bruttoudbyttet er indregnet svind og renseomkostninger, hvis de er bogført i regnskabet. Udbyttens niveau (1) har naturligvis stor indflydelse på bruttoudbyttet. Herudover kan du sætte fokus på, hvordan du kan opnå højere priser på salgsafgrøderne samt at få registreret det korrekte forbrug af halm i andre driftsgrene.

4. Stykomkostningerne omfatter omkostninger til udsæd, gødning, planteværn og diverse, der bl.a. indeholder planteavlsrådgivning. Stykomkostningerne er altså de direkte omkostninger og afhænger meget af den måde, du har valgt at dyrke afgrøderne på. Som gennemsnit udgør udsæd og handelsgødning hver ca. en tredjedel af stykomkostningerne, mens planteværn og diverse deles stort set ligeligt om den resterende del. Omkostningerne kan være høje, hvis du har stort forbrug af handelsgødning, men så skal du gerne være konkurrencedygtig med hensyn til udbytter og maskinomkostninger inkl. arbejde (6). Udgifterne til planteværn er vigtige at vurdere i forhold til såvel udbytte som til det niveau, andre har haft i driftsåret. Du kan også udfordre dig selv i rollen som indkøber og den pris, du giver for gødning og planteværn.

5. Dækningsbidraget kr./ha er en god indikator for, hvor dygtig du er til at udnytte potentialet i marken, og om et evt. "bundlinjeproblem" skal findes i det markarbejde, du udfører, eller om det skal findes i maskinhuset. Du kan være konkurrencedygtig på både udbytte (1), bruttoudbytte (3) og stykomkostninger (4), men alligevel have et forbedringspotentiale i resultatet fra driftsgrenen. Hvis maskinomkostningerne inkl. arbejde (6) er for høje, er det næsten umuligt at opnå resultat i bedste tredjedel.

6. Maskinomkostningerne inkl. arbejde omfatter alle omkostninger til maskiner og arbejds løn i marken. Det er diesel, vedligehold, forrentning og afskrivninger på maskinerne, arbejds løn til medarbejdere og ejer samt nettomaskinstationsomkostning. Det gør det muligt at sammenligne nøgletallet med andre, uanset om ejendommene har gamle eller nye maskiner, egne eller leasede, lidt brug af eller totalpansningsaftaler med en maskinstation.

Maskinomkostningerne inkl. arbejde udgør i sig selv den største samlede omkostningspost, og med en stor spredning hører det til som en fast opgave at vurdere eget niveau i forhold til andres, når økonomien i planteproduktionen analyseres. Fastlæggelse af besparelsespotentialet på maskinomkostningerne kræver kendskab til, hvilke opgaver der løses på den konkrete ejendom. På bedrifter med stor maskinstationsandel giver regnskabsoplysningerne ofte en god indikation af prisniveauet for opgaverne, der løses i marken. Det kan være en lidt større opgave at kortlægge opgavepriser for eksempelvis gyllekørsel og høst, hvis der anvendes egne maskiner. I sådanne tilfælde anbefales en specifik analyse af afgrøde og maskinøkonomi i Foder-Mark-System (FMS). Her kan stilles helt skarpt på omkostninger til hver enkelt maskinoperation og på økonomien i hver enkelt afgrøde. Det er væsentligt at kende omkostningerne ved den enkelte opgave for at kunne gennemføre konkrete forbedringer i markøkonomien.

7. Øvrige omkostninger omfatter ejendomsskatter, forsikringer, energi ekskl. brændstof, diverse kapacitetsomkostninger (f.eks. økonomirådgivning, telefon osv.) samt forretning og afskrivninger på f.eks. hydranter, dræn og maskinhuse. Der er forholdsvis stor spredning i denne post, og det er ikke givet, at du kan opnå besparelser på denne post, men det er vigtigt at forholde sig til, at disse omkostninger også skal dækkes. Du kan være opmærksom på f.eks. prisniveauet på forsikringer og energi, og om øvrige omkostninger mellem driftsgrenene er fordelt korrekt i regnskabet. Dette nøgletal sikrer, at du får det hele med, når økonomien vurderes.

8. Rest til jordleje før EU-støtte viser, hvor stort et beløb der er tilbage til forrentning af egen jord eller til at betale i forpagtningsafgift. Nøgletallet kan benyttes til at vurdere, om forpagtningen af et areal er en god forretning. Lægger du den EU-støtte, som du får på arealet til, og er summen større end forpagtningsafgiften, er det altid en god forretning. Husk dog, at nøgletallet er et gennemsnit for alle de marker, du driver med salgsafgrøder. Bonitet og dermed udbytte på de forpagtede arealer kan være højere, der kan også være behov for jord til at opfylde harmonikrav og sikre foderforsyningen – og dermed indflydelse på resultatet i andre driftsgrenene. Alternativt til en evt. forpagtning kan du få beregnet, hvad det koster at komme af med overskudsgylle og dække foderbehov ved indkøb.

9. Jordleje fratrukket EU-støtte er den omkostning, der skal til for at få adgang til at dyrke arealet. Jordlejen består af omkostningerne til ejendommen og forpagtet jord. For ejendommen opgøres omkostningen som forrentningen af jordens værdi, mens det forpagtede indregnes med den faktiske forpagtningsomkostning. Korrektionen for den udbetalte EU-støtte på arealet er medtaget for at sætte fokus på den rene omkostning til jorden. Der er stor forskel i niveauet, og det sker, at der i det grønne område i fraktilanalysen – stor konkurrenceevne – er negative værdier. Det opstår, når EU-støtten på arealet er større end den beregnede jordleje. EU-støtten ligger nogenlunde fast, og dermed har du mulighed for at vurdere, om det er muligt at påvirke jordlejen på din bedrift. Her er det blandt andet fremtidens valg i forhold til prissætning af nye forpagtningsaftaler og

kommende jordkøb, du skal have fokus på. Omkostningen til jordleje skal vurderes ud fra afstand til marker, jordens udbyttepotentiale og dyrkningssikkerhed i forhold til prisen på jorden. Billig jord er måske dyr at dyrke og giver lave udbytter.

10. Resultat, driftsgren er dækningsbidraget (5) fratrukket kapacitets- og kapitalomkostninger. Det er dermed et udtryk for din samlede konkurrencedygtighed på alle nøgletallene. Så hver gang du forbedrer et af de øvrige nøgletal – og samtidig fastholder niveauet i de øvrige nøgletal, forbedrer du driftsgrenens resultat.

FRAKTILANALYSEN – SALGSAFGRØDER

Salgsafgrøder Lerjord												
Fraktilanalyse for ejd.	baseret på 537 bedrifter	Stærk konkurrenceevne							Stort forbedringspotentiale			
		5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%
Fraktil		5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%
Udbytte pr. ha vårbyg, hkg		80,0	76,0	70,3	69,1	67,0	65,0	62,2	60,0	58,0	50,0	44,9
Udbytte pr. ha vinterhvede, hkg		104	100	95,0	92,6	90,8	89,3	86,6	84,7	81,9	75,6	72,2
Udbytte pr. ha vinterbyg, hkg		91,1	88,7	82,6	80,0	78,4	75,0	73,0	71,0	69,0	62,7	57,7
Udbytte pr. ha rug, hkg		90,8	86,8	79,8	77,7	75,8	74,9	70,7	67,5	64,9	58,1	50,0
Udbytte pr. ha vinterraps, hkg		53,1	51,0	47,4	45,8	44,9	43,1	41,6	40,4	38,9	34,2	31,9
Fremstillingspris kr/hkg korn		81,6	93,4	109	116	122	131	139	145	155	183	202
Bruttoudbytte i alt		12.491	11.818	10.637	10.288	10.089	9.681	9.343	9.024	8.647	7.682	7.116
Stykomkostninger i alt		1.880	2.046	2.336	2.479	2.588	2.760	2.939	3.077	3.273	3.802	4.191
Dækningsbidrag		9.621	8.897	7.808	7.438	7.217	6.775	6.410	6.182	5.824	4.769	4.306
Maskinomk. inkl. arbejde pr. ha		3.005	3.348	3.917	4.156	4.335	4.603	4.908	5.193	5.408	6.339	6.920
Øvrige omkostninger ha		637	725	950	1.064	1.167	1.284	1.449	1.573	1.742	2.267	2.691
Rest til jordleje før EU-støtte pr. ha		3.372	2.848	1.946	1.465	1.148	877	23,7	-302	-871	-2.114	-3.015
Jordleje fratrukket EU-støtte pr. ha		-183	275	954	1.200	1.455	1.698	1.975	2.272	2.594	3.332	3.981
Resultat, driftsgren pr. Ha		2.037	1.210	175	-182	-573	-1.056	-1.737	-2.206	-2.765	-4.333	-5.049

Her ser du en bedrift, der lægger vægt på arbejdet i marken. Der er i det pågældende år opnået høje udbytter, uden at stykomkostningerne, udsæd, planteværn og gødning er løbet løbsk. Det vidner om godt håndværk i marken – rettidighed, opsyn og kompetencer – og der opnås derfor også et godt økonomisk udbytte i form af et meget højt dækningsbidrag pr. ha.

Positivt er også niveauet for maskinomkostninger inkl. arbejde og øvrige driftsomkostninger, således at resultatet, "rest til jordleje før EU-støtte" bevares i sektionen med "stærk konkurrenceevne". Til gengæld er jordlejen før EU-støtte relativt høj, således resultatet for driftsgrenen bliver negativt, men dog tæt på den bedste tredjedel.

Der kan være gode grunde til høje omkostninger efter dækningsbidraget, eksempelvis vedligeholdelse af maskiner og markredskaber lige netop dette år. Men årsagen kan også være, at maskinparken er dyr og overdimensioneret i forhold til de faktiske opgaver (overkapacitet), eller at arbejdsopgaverne ikke er tilrettelagt optimalt med en for stor arbejdsstyrke til følge (ineffektivitet). Kun en nærmere analyse og diskussion af årets forløb kan forklare, hvorfor resultat blev, som det blev.

Hvis ikke en særlig hændelse og/eller ekstraordinær vedligeholdelse det enkelte år er årsag til høje omkostninger, eller hvis der er et højt omkostningsniveau i flere år, bør der tages initiativ til at justere på omkostningerne. Årsagerne skal findes, og der skal tages beslutning om, hvad der skal gøres for at mindske omkostningerne. Den øvelse er nødvendig, hvis bedriften også på nøgletallet "rest til jordleje før EU-støtte" skal højere op i "superligaen".

Eksemplet viser, at "rest til jordleje før EU-støtte" ikke kan dække jordlejen, hvilket naturligvis kan blive et problem på længere sigt. Ønsker man at reducere jordlejen for at skabe bedre balance, vil det normalt kræve lidt mere tid. Eksempelvis kan man forsøge at nedbringe låneomkostningerne gennem låneomlægninger og være opmærksom på ikke at købe mere jord til en højere pris, end driften kan bære. Forpagtningsskifterne skal kigges grundigt efter, og de skal også vurderes i forhold til indtjeningspotentialet. Alle initiativer tæller med, og netop bedriften i eksemplet kunne have behov for en nærmere analyse af økonomien efter dækningsbidraget, uden at det dog skal gå ud over det driftsmæssige fokus.

Når du som i eksemplet konstaterer stor ubalance mellem indtjening og "betaling" for jorden, skal du være opmærksom på, hvordan året generelt har været for driftsgrenen. Svingninger forårsaget af vejrlig og andre udefrakommende faktorer samt konjunkturer skal du også tage med i vurderingen af de forskellige nøgletal. Fremstillingsprisen, som ligger på et pænt niveau ved 25 pct. fraktilen, indikerer også et godt og konkurrencedygtigt niveau.

Hvor kommer tallene fra i fraktilanalyserne for driftsgrenen kvægproduktion – der består af de to produktionsgrene malkekøer og kvier – og hvordan kan de tolkes? De spørgsmål får du nogle af svarene på her:

1. Kg EKM (leveret). Det er en vigtig konkurrenceparameter at have en høj ydelse pr. ko. Den højeste ydelse er dog ikke nødvendigvis den økonomisk mest optimale, idet de sidste kg mælk kan være "købt" for dyrt i form af for højt foderforbrug, dyre foderenheder og lønomkostninger m.m. Ønsker du at forbedre ydelsen, er der mange områder, du kan sætte fokus på. Rettidig omhu i stalden og korrekt udført arbejde skal være i fokus – malkning, opsyn, fodring, pasning, goldning og kælvninger skal optimeres. Færre yverbetændelser og mindre sygdom kan foruden at afværge nedgang i ydelsen betyde mindre kassering af mælk. Fokus på kvier, avl og ændringer i staldsystemet, der forbedrer dyrenes velfærd, har også betydning for ydelsesniveauet. Endelig vil ledelsen af medarbejderne og deres trivsel også kunne påvirke ydelsesniveauet.

2. Fremstillingsprisen pr. kg EKM er mælkeproducenternes vigtigste konkurrenceparameter. Ydelsesniveauet (1) har stor betydning for fremstillingsprisen, da en højere ydelse alt andet lige vil betyde lavere foder-, kapacitets- og kapitalomkostninger pr. kg EKM. Nøgletallet viser, hvad det koster dig at producere et kg EKM, og hvad afregningsprisen skal være, for at du får alle dine omkostninger dækket. Fremstillingsprisen beregnes ved, at alle omkostninger inkl. ejeraflønning og forrentning af egenkapitalen bliver fratrukket dyreomsætning og andre landbrugsindtægter og fordeles på den leverede mælkemængde. Fremstillingsprisen er en god indikator for, hvor dygtig du er til at producere mælk, men du ved først, hvad du skal fastholde eller forbedre ved at vurdere øvrige nøgletal i fraktilanalysen.

3. Fremstillingsprisen mælk ved egen grovfoderpris viser bedriftens samlede Fremstillingsprisen pr. kg. EKM, hvor der tages højde for bedriftens egen produktionspris for grovfoderet. Differencen mellem den afregnede og egen grovfoderpris tillægges eller fratrækkes Fremstillingsprisen pr. kg. EKM.

4. Foderomkostningerne pr. kg EKM sætter fokus på den største enkeltpost i fremstillingsprisen. Ved at måle foderomkostningerne pr. kg EKM får du sat fokus på, om ændringer i fodringen og foderplanen øger eller mindsker omkostningerne til at fremstille et kg mælk. I nøgletallet indgår indkøbt foder og grovfoder, som er sat til en fælles intern overførselspris for alle kvægbrug. Det giver mulighed for, at du kan vurdere og benchmarke din mælkeproduktion og din grovfoderproduktion separat. Hvis du har en meget høj fremstillingspris på grovfoder, vil det altså ikke påvirke driftsgrenen mælkeproduktion, men i stedet fremgå af resultatet for grovfoderproduktionen. På den enkelte bedrift vil prisen på grovfoderet naturligvis være afgørende for økonomien i at producere mælk (grovfoderets kvalitet har ligeledes en stor betydning), med driftsgrensanalyserne gør det muligt at vurdere dem separat. Ønsker du at blive mere konkurrencedygtig og opnå lavere foderomkostninger pr. kg EKM, har du mange kort på hånden. Det kan være alt fra at forbedre foderudnyttelsen, reducere spild til at optimere købsstrategi, foderplaner samt blandings- og grovfoderkvalitet.

5. Afkastningsgraden er et nøgletal, der vurderer driftsgrenens resultat. Den viser, hvor stort afkast produktionen har skabt i forhold til den investerede kapital i driftsgrenen. En mulighed for at forbedre afkastningsgraden er at opnå et højere resultat før renter uden at øge mængden af bundet kapital tilsvarende. Afkastningsgraden siger ikke noget nærmere om, hvor du skal sætte ind, men er ligesom fremstillingsprisen et nøgletal, der beskriver den overordnede konkurrenceevne.

6. Bundet kapital pr. årsko viser værdien af bygninger, inventar, besætning og beholdninger. Den er svær at ændre på, medmindre man har uudnyttet kapacitet, men den er med til at give det fulde billede af bedriften. Har man uudnyttet kapacitet, kan man reducere den bundne kapital pr. enhed ved at få flere dyr gennem systemet. Omkostningerne til bygninger vil mere eller mindre være de samme, og dermed vil der være flere dyr at fordele omkostningerne på. Bundet kapital er dermed mere en oplysning, der kan forklare niveauet af kapacitets- og kapitalomkostningerne, end et nøgletal, der direkte kan sættes ind på.

7. Dækningsbidraget pr. årsko viser bruttoudbyttet fratrukket stykomkostninger. Bruttoudbyttet udgøres først og fremmest af indtægten ved salg af mælk, men kan også bestå af indtægter fra salg af dyr eller andre landbrugsindtægter. Dækningsbidraget er ligesom fremstillingsprisen (2) og afkastningsgraden (4) påvirket af mange forhold, så du ved først, hvad du skal fastholde eller forbedre ved at vurdere øvrige nøgletal i fraktilanalysen og se på sammenligning af tabelopsætningen i Business Check, som du kan læse om på side 18.

8. Krav til dækningsbidrag giver dig mulighed for at vurdere, om dækningsbidraget (6) dækker dine kapacitets- og kapitalomkostninger, og om du får en positiv bundlinje i årets resultat (11). Krav til dækningsbidrag er alle kapacitetsomkostningerne, herunder energi, vedligehold og arbejds-løn samt alle kapitalomkostninger, herunder afskrivninger, leje af bygninger og rentekomkostninger. Du kan forbedre din konkurrencedygtighed på nøgletallet ved at sætte fokus på arbejdsomkostninger (9) og bygningsomkostninger mv.(10).

9. Arbejdsomkostningerne er alle omkostningerne til løn og ejeraflønning. Når arbejdsomkostninger er samlet i ét nøgletal, er det muligt at sammenligne bedrifter, der har meget ansat arbejdskraft, med bedrifter, hvor ejeren udgør den primære arbejdskraft. Du kan på kort sigt mindske arbejdsomkostninger ved at have en større effektivitet i stalden og sætte fokus på ledelsen af medarbejderne. På længere sigt kan du have strategiske overvejelser om f.eks. malkesystem og kompetencerne hos den arbejdskraft, du har ansat. Hvis du kan reducere arbejdsomkostningerne uden at påvirke produktionen, vil kravet til dækningsbidrag blive mindre og resultatet blive bedre. Når man sammenligner med andre malkesystemer, bør AMS-besætninger som udgangspunkt ligge i den gode ende på arbejdsomkostningerne, da besparelserne i arbejdstid gerne skulle opveje de højere omkostninger til bygningsomkostninger mv. (10), der er ved robotterne. Det sker dog ikke altid og kan derfor være et muligt forbedringsområde.

10. Bygningsomk. mv. er alle omkostninger til bygninger, herunder vedligehold, afskrivning, forrentning og leje. Ved nyere bygninger vil man have høje afskrivninger, mens man ved ældre bygninger vil forvente større vedligeholdelsesomkostninger. Dermed giver nøgletal et godt sammenligningsgrundlag for, hvad bygninger må koste uanset alder, og grundlag for at diskutere vedligeholdelse af og investeringer i nye staldanlæg. Tallet er også inkl. inventar og energi, som ligger i naturlig forlængelse af bygninger. Inventar og energi dækker omkostninger til vedligehold, afskrivninger og forrentning af inventar samt energi og brændstof mm. Det er så at sige staldens maskinomkostninger. Ønsker du at reducere nøgletallets niveau, kan du bl.a. gøre det ved at sætte fokus på løbende vedligehold frem for reparationer.

11. Resultat, driftsgren er dækningsbidraget (7) fratrukket krav til dækningsbidrag (8). Det er dermed et udtryk for din samlede konkurrencedygtighed på alle nøgletallene. Så hver gang du forbedrer et af de øvrige nøgletal og samtidig fastholder de øvrige nøgletals niveau, forbedrer du driftsgrenens resultat.

Konventionel Stor race Alle											
	Stærk konkurrenceevne							Stort forbedringspotentiale			
Fraktil	5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%
Kg EKM pr. årsko (leveret)	12 279	11 812	11 279	11 052	10 879	10 662	10 443	10 291	10 093	9 488	9 180
Fremstillingspris pr. kg EKM	2,12	2,18	2,30	2,33	2,36	2,41	2,47	2,52	2,58	2,73	2,83
Fremstillingspris mælk ved egen grovfo	2,07	2,19	2,35	2,41	2,46	2,54	2,62	2,68	2,74	2,94	3,08
Foderomkostninger ekskl. værdiændri	1,22	1,25	1,32	1,35	1,37	1,39	1,42	1,45	1,47	1,56	1,62
Afkastningsgrad	16,3	13,8	10,3	9,25	8,41	7,17	5,63	4,83	3,46	0,52	-1,71
Bundet kapital pr. årsko	32 214	36 063	41 437	43 615	45 463	48 710	52 152	54 340	57 555	66 084	73 224
Dækningsbidrag pr. årsko	17 571	16 642	15 233	14 650	14 303	13 825	13 311	12 887	12 329	10 551	9 739
Krav til dækningsbidrag pr. årsko	8 809	9 527	10 406	10 839	11 172	11 503	11 963	12 252	12 707	13 991	14 854
Arbejdsomkostninger pr. årsko	2 663	2 992	3 558	3 750	3 926	4 185	4 434	4 612	4 855	5 529	5 965
Bygningsomk mv pr. årsko	3 917	4 413	5 144	5 443	5 653	5 994	6 339	6 601	7 091	8 245	8 916
Resultat, driftsgren pr. årsko	5 960	5 069	3 825	3 213	2 781	2 317	1 605	1 061	486	-977	-2 335

I denne fraktilanalyse ses en mælkeproducent, der opnår et resultat for driftsgrenen, der er blandt de bedste 10%. Der er mange måder at nå til det resultat på, og det er derfor relevant at se på alle nøgletallene i fraktilanalysen.

Denne bedrift har fokus på en billig fodring frem for høj mælkeydelse. Det ses ved, at bedriften er blandt de mælkeproducenter, der har den laveste ydelse og samtidig har foderomkostninger pr. kg EKM omkring niveauet for de laveste ti procent. Det giver samlet set et dækningsbidrag, der ligger på gennemsnitsniveau. Der produceres altså ikke specielt meget mælk, men det gøres med lave omkostninger til foder.

Fremstillingsprisen på mælk ved egen grovfoderpris er højere en fremstillingsprisen pr. kg EKM-mælk. Mælkeproducenten har altså her fremstillet billigt grovfoder.

Kravet til dækningsbidraget på denne bedrift er lavt og ligger blandt de 5 pct. laveste. Når kravet til dækningsbidrag er lavt, behøver dækningsbidraget ikke være specielt højt for alligevel at give et pænt resultat for driftsgrenen, som tilfældet er for denne bedrift.

Det lave krav til dækningsbidrag drives primært af det lave niveau for bygningsomkostninger. Der er altså få omkostninger til bygninger, vedligehold og/eller lavt energiforbrug. Arbejdsomkostningerne ligger på et middelniveau pr. årsko. I forlængelse heraf ligger den samlede bundne kapital pr. årsko blandt de 25 % laveste.

Denne bedrift opnår dermed et resultat for driftsgrenen, der ligger blandt de 10 % bedste, hvilket også kan ses på afkastningsgraden og resultatet for driftsgrenen pr. årsko. Det giver dermed et perspektiv at vurdere sit resultat op mod andre mælkeproducenter, der har oplevet samme markedsvilkår.

Forbedringspotentialerne på denne bedrift kunne være:

- Reducere arbejdsomkostninger: Denne bedrift fokuserer på at kunne producere billig mælk, men har ikke lave arbejdsomkostninger. Dermed er det værd at undersøge, om der er arbejdsprocesser, der kan effektiviseres eller lignende.

- Hæve ydelsen: Selvom bedriften umiddelbart har fokus på at minimere omkostningerne frem for at have høj ydelse, kan det undersøges, om der er nogle lavt hængende frugter i forbindelse med at opnå ydelsesstigninger. Kan ydelsen hæves en smule uden at øge omkostningerne, vil det kunne forbedre fremstillingsprisen såvel som dækningsbidraget.

Hvad der reelt er muligt på den enkelte bedrift, kræver naturligvis kendskab til forholdene på bedriften. Fraktilanalysen giver inspiration til, hvor det kan være en god idé at kigge nærmere - første skridt kan være i tabelopsætningen.

Hvor kommer tallene fra i fraktilanalyserne for grovfoder – og hvordan kan de tolkes? De spørgsmål får du nogle af svarene på her:

1. Udbyttenniveauet for majs-helsæd og sædskiftegræs er et afgørende element i grovfoderets økonomi. Udbyttenniveauet afhænger af vejret og kan svinge fra år til år. Derfor er vurderingen af egne udbytter i forhold til andres i samme dyrkningsår et godt bud på, hvordan evnerne rakte i forhold til vilkårene i det aktuelle år. Hvis udbytterne er lave, bør du diskutere med din grovfoderrådgiver, hvordan du kan øge udbytte. Stikordene kan være: Rettidig omhu i marken og korrekt udført arbejde – sædskifte, valg af sort, jordbearbejdning, gødning, planteværn, græsmarksstyring, antal slæt, gennemførelse af ensileringen. Vær også opmærksom på hvor præcist årets udbytte er opgjort – det er vigtigt, at oplysninger i regnskabet om lagerbeholdninger og om det interne salg til mælkeproduktionen er opgjort korrekt, både hvad angår FEN til afgræsning og til ensilage. Forbruget og fordelingen til mælkeproduktion, opdræt og slagtekalve kan din kvægrådgiver bidrage til at få korrekt registreret.

2. Fremstillingsprisen pr. FEN er baseret på det aktuelle miks mellem helsædsmajs, sædskiftegræs og de øvrige grovfoderafgrøder på bedriften. Fremstillingsprisen giver en god indikation af, om grovfoderet produceres billigt eller dyrt, men fortæller ikke noget om, hvor der i givet fald skal sættes ind for at skabe forbedringer. Du ved først, hvad du skal fastholde eller forbedre ved at vurdere øvrige nøgletal i fraktilanalysen. 3 Stykomkostningerne omfatter omkostninger til udsæd, gødning, planteværn og diverse, der bl.a. indeholder plastik, ensileringsmidler og planteavlserådgivning.

Stykomkostningerne er altså de direkte omkostninger og afhænger meget af den måde, du har valgt at dyrke afgrøderne på. Som gennemsnit udgør udsæd og handelsgødning hver ca. en tredjedel af stykomkostningerne, mens planteværn og diverse deles stort set ligeligt om den resterende del. Stykomkostningernes sammensætning er dog helt individuel, da forholdet mellem græs og majsareal har stor indflydelse på sammensætningen af omkostninger til udsæd, gødning og planteværn.

Omkostningerne kan være høje, hvis du har stort forbrug af handelsgødning, men så skal du gerne være konkurrencedygtig med hensyn til udbytter og maskinomkostninger inkl. arbejde (4). Udgifterne til planteværn er vigtige at vurdere i forhold til såvel udbytte som til det niveau, andre har haft i driftsåret. Du kan også udfordre dig selv i rollen som indkøber og den pris, du giver for gødning og planteværn.

4. Maskinomkostningerne inkl. arbejde omfatter alle omkostninger til maskiner og arbejds-løn i marken. Det er diesel, vedligehold, forrentning og afskrivninger for maskinerne, arbejds-løn til medarbejdere og ejer samt nettomaskinstation. Det gør det muligt at sammenligne nøgletallet med andre, uanset om ejendommene har gamle eller nye maskiner, egne eller leasede, gør lidt brug af eller har totalpansningsaftaler med en maskinstation.

Maskinomkostningerne inkl. arbejde udgør i sig selv den største samlede omkostningspost, og med en stor spredning hører det til som en fast opgave at vurdere eget niveau i forhold til andres, når økonomien i

planteproduktionen analyseres. Fastlæggelse af besparelspotentialer på maskinomkostningerne kræver kendskab til, hvilke opgaver der løses på den konkrete ejendom. På bedrifter med stor maskinstationsandel giver regnskabsoplysningerne ofte en god indikation af prisniveauet for opgaverne, der løses i marken. Det kan være en lidt større opgave at kortlægge opgavepriser for eksempelvis gyllekørsel og høst, hvis der anvendes egne maskiner. I sådanne tilfælde anbefales en specifik analyse af afgrøde- og maskinøkonomi i Foder-Mark-System (FMS). Her kan stilles helt skarpt på omkostninger til hver enkelt maskinoperation og på økonomien i hver enkelt afgrøde. Det er væsentligt at kende omkostningerne ved den enkelte opgave for at kunne gennemføre konkrete forbedringer i markøkonomien.

5. Øvrige omkostninger omfatter ejendomsskatter, forsikringer, energi ekskl. brændstof, diverse kapacitetsomkostninger (f.eks. økonomirådgivning, telefon osv.) samt forrentning og afskrivninger på f.eks. hydranter, dræn og maskinhuse. Der er forholdsvis stor spredning i denne post, og det er ikke givet, at du kan opnå besparelser på denne post, men det er vigtigt at forholde sig til, at disse omkostninger også skal dækkes. Du kan være opmærksom på f.eks. prisniveauet på forsikringer og energi samt, om øvrige omkostninger mellem driftsgrenene er fordelt korrekt i regnskabet. Dette nøgletal sikrer, at du får det hele med, når økonomien vurderes.

6. Jordleje fratrukket EU-støtte er den omkostning, der skal til for at få adgang til at dyrke arealet. Jordlejen består af omkostningerne til ejendommen og forpagtet jord. For ejendommen opgøres omkostningen som forrentningen af jordens værdi, mens det forpagtede indregnes med den faktiske forpagtningsomkostning. Korrektionen for den udbetalte EU-støtte på arealet er medtaget for at sætte fokus på den rene omkostning til jorden. Der er stor forskel i niveauet, og det sker, at der i det grønne område i fraktilanalysen – stor konkurrenceevne – er negative værdier. Det opstår, når EU-støtten på arealet er større end den beregnede jordleje. EU-støtten ligger nogenlunde fast, og dermed har du mulighed for at vurdere, om det er muligt at påvirke jordlejen på din bedrift. Her er det blandt andet fremtidens valg i forhold til prissætning af nye forpagtningsaftaler og kommende jordkøb, du skal have fokus på. Omkostningen til jordleje skal vurderes ud fra afstand til marker, jordens udbyttepotentiale og dyrkningssikkerhed i forhold til prisen på jorden. Billig jord er måske dyr at dyrke og giver lave udbytter.

7. Resultat driftsgren samler ligesom fremstillingsprisen (2) op på hele økonomien og er et udtryk for, hvor stor forskel der er mellem den anvendte overførselspris på grovfoderet og den faktiske fremstillingspris. Samlet set er omkostningerne i fraktilanalysens hovedgrupper kendetegnet ved, at de alle påvirker fremstillingsprisen og dermed har en indflydelse på den samlede økonomi i grovfoderproduktionen.

Grovfoder Konventionel sandjord u. vanding											
Fraktilanalyse for ejd. 1431704 baseret på 348 bedrifter	Stærk konkurrenceevne							Stort forbedringspotentiale			
Fraktil	5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%
Udbytte pr. ha majs til helsød, FEN	13.823	13.109	11.991	11.515	11.200	10.968	10.633	10.399	10.000	9.332	8.863
Udbytte pr. ha sædskiftegræs, FEN	11.148	10.596	9.514	9.200	9.000	8.580	8.208	8.000	7.635	6.511	6.010
Fremstillingspris øre pr. FEN	84,6	88,6	101	106	110	116	123	129	136	158	176
Stykomkostninger i alt	1.675	1.790	2.096	2.175	2.238	2.330	2.455	2.559	2.708	3.044	3.286
Maskinomk. inkl. arbejde pr. ha	4.881	5.192	5.845	6.093	6.294	6.579	7.104	7.350	7.657	8.611	9.386
Øvrige omkostninger pr. ha	468	549	709	756	825	898	997	1.093	1.194	1.585	1.793
Jordleje fratrullet EU-støtte pr. ha	-976	-572	113	378	614	846	1.167	1.371	1.766	2.526	2.989
Resultat, driftsgren	2.912	2.048	850	430	19,3	-536	-1.167	-1.652	-2.245	-3.673	-5.016

Her ser du en bedrift, der har opnået et negativt resultat for driftsgrenen på 1.652 kr. pr. ha, da den samlede fremstillingspris på 129 øre pr. FEN er højere end den interne overførselspris (salgspris) til stalden. Den høje fremstillingspris skyldes generelt høje omkostninger, der alle ligger i eller tæt på den tredjedel, hvor der er gode muligheder for forbedringer. Kombinerer man dette med et svingende udbyttensniveau, giver det den høje fremstillingspris.

Fraktilanalysen lægger derfor op til en nærmere analyse af samtlige omkostningsposter og af majsudbyttet. Udbyttet i sædskiftegræs ligger fint i tredjedelen med stærk konkurrenceevne. Udbyttet i majs og græs kan være stærkt påvirket af vejrmæssige forhold omkring både etablering, vækst og høst, og det bør naturligvis indgå i overvejelserne, når fraktilanalysens enkelte elementer vurderes. Især kan også maskinomkostningerne inkl. arbejde være påvirket af vejret, eksempelvis i forbindelse med en besværlig høst.

Der kan være gode grunde til de høje maskinomkostninger inkl. arbejde, eksempelvis en høj vedligeholdelse af maskiner og markredskaber lige netop dette år. Men det kan også være, fordi maskinparken er dyr og overdimensioneret i forhold til de faktiske opgaver (overkapacitet), eller at arbejdsopgaverne ikke er tilrettelagt optimalt med en for stor arbejdsstyrke (ineffektivitet). En stor del af maskinomkostningerne kan være maskinstationsomkostninger, og disse bør måske underkastes en nærmere undersøgelse, ligesom også alle andre omkostningsposter skal vurderes nærmere. Kun en nærmere analyse og diskussion af årets forløb kan forklare størrelsen af og udviklingen i tallene.

Afdækker analyserne i sidste ende et for højt omkostningsniveau, bør der tages initiativ til at justere dem via en handlingsplan, uden at det dog skal gå ud over bedriftens nettoresultat.

Hvor kommer tallene fra i fraktilanalyserne for Slagtekalve – og hvordan kan de tolkes? De spørgsmål får du nogle af svarene på her. Fraktilanalysen kan du lave ved at sammenligne tallene i din egen driftsgrensanalyse med fraktilanalysen i "Business Check Slagtekalve - TAL OG GRAFER". Denne "håndholdte" udgave af fraktilanalysen er nødvendig, da data-materialet ikke er stort nok til, at der kan overføres data til "Regneark Business Check."

1. Antal foderdage pr. produceret kalv giver en indikation af, hvor mange dage kalvene i gennemsnit er på bedriften, og ved hvilken alder de slages. Et lavt antal foderdage pr. kalv giver mulighed for at få flere kalve igennem og dermed producere flere kalve i den samme stald. Det vil reducere de faste omkostninger pr. kalv, da der er flere at fordele omkostninger på. Det kræver dog en ledig kapacitet i en starterstald, da de færre foderdage primært er færre dage i slutstalden.

2. Fremstillingsprisen pr. kg slagtet vægt viser, hvad det koster den enkelte producent at fremstille et kg kød, når alle omkostningerne medtages. Fremstillingsprisen er omkostninger til kalveproduktion inkl. ejeraflønning og forrentning af egenkapital. Slagtepræmien og andre landbrugsindtægter fratrækkes omkostningerne. Fremstillingsprisen pr. kg er først og fremmest et nøgletal, der på egen bedrift skal sammenlignes med den notering, der opnås med den nuværende produktion. Værdien er således med til at identificere, om produktionen er konkurrencedygtig i forhold til slagteriernes notering. Fremstillingsprisen fortæller imidlertid ikke noget om, hvad der i givet fald skal ændres for at skabe forbedringer. Dette sker i første omgang via de økonomiske og produktionsmæssige nøgletal.

3. Foderomkostningen pr. foderdag viser, hvad det i gennemsnit har kostet at fodre en kalv pr. dag. Det afhænger både af, hvor længe kalvene er på stald og af de samlede foderomkostninger pr. kalv.

Ønsker du at blive mere konkurrencedygtig og have lavere foderomkostninger pr. foderdag, har du mange kort på hånden. Det kan blandt andet gøres ved at forbedre foderudnyttelsen, ændre foderets sammensætning, reducere spild eller optimere på købsstrategien.

4. Restbeløb pr. foderdag viser dækningsbidraget pr. foderdag og beskriver indtægterne ved salg af kød mv. i forhold til de stykomkostninger, der har været, dvs. køb af kalve, foder, dyrlæge mv. Se også dækningsbidrag (9).

5. Krav til restbeløb pr. foderdag er som Krav til dækningsbidrag (10) blot beregnet pr. foderdag.

6. Årets resultat pr. foderdag er forskellen mellem Restbeløb pr. foderdag (4) og Krav til restbeløb pr. foderdag (5). Se også Resultat, driftsgren (14).

7. Afkastningsgraden er et nøgletal, der vurderer driftsgrenens resultat. Den viser, hvor stort afkast produktionen har skabt i forhold til den investerede kapital i driftsgrenen. En mulighed til forbedring af afkastningsgraden er at opnå et højere resultat før renter uden at øge mængden af bundet kapital tilsvarende. Afkastningsgraden siger ikke noget nærmere om, hvor du skal sætte ind, men er ligesom fremstillingsprisen et nøgletal, der beskriver den overordnede konkurrenceevne.

8. Bundet kapital pr. produceret kalv viser værdien af bygninger, inventar, besætning og beholdninger. Den er svær at ændre på, medmindre man har uudnyttet kapacitet, men den er med til at give det fulde billede af bedriften. Har man uudnyttet kapacitet, kan man reducere den bundne kapital pr. enhed ved at få flere dyr gennem systemet. Omkostningerne til bygninger vil mere eller mindre være de samme, og dermed vil der være flere dyr at fordele omkostningerne på. Bundet kapital er dermed mere en oplysning, der kan forklare niveauet af kapacitets- og kapitalomkostningerne end et nøgletal, der direkte kan sættes ind på.

9. Dækningsbidrag svarer til restbeløb pr. foderdag (4), men regnet pr. produceret kalv. Forskellene mellem tallene pr. foderdag og pr. kalv kan forstærkes eller formindskes, alt efter hvor mange foderdage der er på den enkelte bedrift.

10. Krav til dækningsbidrag giver dig mulighed for at vurdere, om dækningsbidraget (6) dækker dine kapacitets- og kapitalomkostninger, og om du får en positiv bundlinje i årets resultat (14). Krav til dækningsbidrag er alle kapacitetsomkostningerne, herunder energi, vedligehold og arbejds løn samt alle kapitalomkostninger, herunder afskrivninger, leje af bygninger og rentekomkostninger. Du kan forbedre din konkurrencedygtighed på nøgletallet ved at sætte fokus på arbejdsomkostninger (11), bygninger (12) og inventar (13).

11. Arbejdsomkostningerne er alle omkostninger til løn og ejeraflønning. Når arbejdsomkostninger er samlet i ét nøgletal, er det muligt at sammenligne bedrifter, der har meget ansat arbejdskraft med bedrifter, hvor ejeren udgør den primære arbejdskraft. På længere sigt kan du have strategiske overvejelser om f.eks. ny teknologi og kompetencerne hos den arbejdskraft, du har ansat.

12. Bygningsomkostninger er alle omkostninger til bygninger, herunder vedligehold, afskrivning, forrentning og leje. Ved nyere bygninger vil man have høje afskrivninger, mens man ved ældre bygninger vil forvente større vedligeholdelsesomkostninger. Dermed giver nøgletal et godt sammenligningsgrundlag for, hvad bygninger må koste uanset alder, og grundlag for at diskutere vedligeholdelse af og investeringer i nye staldanlæg.

13. Inventar inkl. energi ligger i naturlig forlængelse af bygninger. Nøgletallet dækker omkostninger til vedligehold, afskrivninger og forretning af inventar samt energi og brændstof mm. Det er så at sige staldens maskinomkostninger. Ønsker du at reducere nøgletallets niveau, kan du bl.a. gøre det ved at sætte fokus på løbende vedligehold frem for reparationer.

14. Resultat, driftsgren er dækningsbidraget fratrasket krav til dækningsbidrag. Det er dermed et udtryk for din samlede konkurrencedygtighed på alle nøgletallene. Så hver gang du forbedrer et af de øvrige nøgletal – og samtidig fastholder de øvrige nøgletals niveau, forbedrer du driftsgrenens resultat.

FRAKTILANALYSEN – SLAGTEKALVE

31 BEDRIFTER I GRUPPEN	STÆRK KONKURRENCEEVNE			STORT FORBEDRINGSPOTENTIALE	
Fraktil	10%	25%	50%	75%	90%
Antal foderdage pr. produceret slagtekalv	261	269	279	302	364
Fremstillingspris pr kg slagtet	23,0	24,4	25,8	28,3	31,3
Foderomkostning pr. foderdag	8,40	9,65	10,18	10,97	12,15
Restbeløb pr. foderdag	7,31	6,31	5,65	4,65	2,87
Krav til restbeløb pr. foderdag	4,00	4,67	6,03	6,81	7,25
Resultat, driftsgren pr. foderdag	1,99	0,50	-0,69	-1,38	-2,25
Afkastningsgrad, pct.	8,4	4,0	-0,2	-2,1	-4,8
Bundet kapital pr. produceret kalv	5.078	5.770	7.826	10.698	11.898
Dækningsbidrag pr. produceret kalv	2.122	1.854	1.631	1.373	825
Krav til DB pr. produceret kalv	1.102	1.466	1.731	1.866	2.003
Arbejdsomk. pr. produceret kalv	397	489	616	740	874
Bygninger. pr. produceret kalv	225	323	402	529	693
Inventar inkl. energi pr. produceret kalv	227	297	380	493	646
Resultat, driftsgren pr. produceret kalv	613	165	-178	-387	-645

Her ser du en fraktilanalyse for en bedrift med slagtekalve, som den ser ud i "Business Check TAL OG GRAFER: Slagtekalve".

Bedriften er blandt den bedste tredjedel til at få kalvene lavet færdig. Det kan du se ved, at **Antal foderdage pr. produceret kalv** ligger i det grønne felt. Så bedriften her kan producere flere kalve pr. staldplads end de fleste af slagtekalveproducenterne.

På **fremstillingsprisen pr. kg slagtet vægt** er bedriften placeret i midtergruppen. Der er umiddelbart plads til forbedringer. En af årsagerne hertil kan være de høje foderomkostninger, som kan skyldes, at man fodrer koncentreret for at øge tilvæksten, hvilket igen kan være årsagen til, at man har få foderdage. Det er vigtigt, at der er balance mellem **foderomkostningerne** pr. foderdag, antal foderdage og noteringen. Med høje foderpriser kan det blive dyrt at jagte de sidste gram tilvækst pr. dag, hvis afregningsprisen ikke kan bære det.

Bedriften ligger igen i den bedste tredjedel, når man ser på **restbeløb pr. foderdag**. Det er et fint resultat i sig selv, men **kravet til restbeløb pr. foderdag** er i den røde gruppe, og samlet betyder det, at **årets resultat pr. foderdag** ender på et middelniveau. Kapacitets- og/eller kapitalomkostningerne er dermed et område, der bør undersøges nærmere, hvilket fraktilanalysen også kan hjælpe med.

Fraktilanalysen viser, at bedriften kan have et forbedringspotentiale på **arbejdsomkostninger**, der ligger i det røde felt. Hvis disse kan reduceres uden at påvirke produktionen, vil krav til dækningsbidrag pr. produceret kalv blive mindre og årets resultat blive løftet.

Umiddelbart har bedriften ikke meget at hente på **Bygninger**, da den her ligger blandt de bedste 25 pct. En af grundene kan være de forholdsvis få foderdage, kalvene står i staldene. Til gengæld kan der være potentiale i at se nærmere på **Inventar inkl. energi**, hvor bedriften ligger i gruppen med de allerhøjeste omkostninger. Man vil forvente, at med høje omkostninger til inventar inkl. energi vil arbejdsomkostningerne være lavere grundet nyere inventar og mere automatisering. Det vil altså være en god idé for bedriften af undersøge forholdene omkring arbejde og inventar inkl. energi nærmere.

Uden kendskab til den specifikke bedrift, der ligger bag analysen, vil det være svært at konkludere, hvor der er det største forbedringspotentiale, men det kan være relevant at se nærmere på omkostningerne til foder, arbejde og inventar inkl. energi.

Sammenligner du bedriftens placering på **Dækningsbidrag, pr. produceret kalv** med placeringen på restbeløb pr. foderdag, vil du se, at placeringen på dækningsbidraget er lavere. Det kan have årsag i de høje foderomkostninger pr. foderdag, der forstærkes, når det regnes om til pr. produceret kalv. På **Krav til dækningsbidrag pr. produceret kalv** ligger bedriften i samme røde gruppe som for krav til restbeløb pr. foderdag i den røde gruppe.

■ Læs tallene i fraktilanalysen – og læg vejen mod bedre resultater i dit sohold

Hvor kommer tallene fra i fraktilanalyserne for sohold – og hvordan kan de tolkes? De spørgsmål får du nogle af svarene på her:

1. Producerede grise pr. årssø

Standard nøgletal, beregnet ud fra produktionsgrundlaget.

2. Fremstillingspris pr. smågris

Alle omkostninger fraregnet andre indtægter (dyreomsætning) placeret i driftsgrenen. Delt med antal producerede smågrise. Der er således ikke værdiændringer med i fremstillingspris.

3. Kr. pr. solgt smågris angiver den opnåede salgspris for de solgte smågrise på bedriften.

4. Afkastningsgraden er et nøgletal, der vurderer driftsgrenens resultat. Den viser, hvor stort afkast produktionen har skabt i forhold til den investerede kapital i driftsgrenen. En mulighed for forbedring af afkastningsgraden er at opnå et højere resultat før renter uden at øge mængden af bundet kapital tilsvarende. Afkastningsgraden siger ikke noget nærmere om, hvor du skal sætte ind, men er ligesom fremstillingsprisen et nøgletal, der beskriver den overordnede konkurrenceevne.

5. Bundet kapital viser værdien af bygninger, inventar, besætning og beholdninger. Den er svær at ændre på, medmindre man har uudnyttet kapacitet, men den er med til at give det fulde billede af bedriften. Har man uudnyttet kapacitet, kan man reducere den bundne kapital pr. enhed ved at få flere dyr gennem systemet. Omkostningerne til bygninger vil mere eller mindre være de samme, og dermed vil der være flere dyr at fordele omkostningerne på. Bundet kapital er dermed mere en oplysning, der kan forklare niveauet af kapacitets- og kapitalomkostningerne end et nøgletal, der direkte kan sættes ind på.

6. Bruttoudbytte i alt omfatter samtlige indtægter delt pr. årssø modregnet omkostninger til indkøbte dyr og besætningsforskydning.

7. Foderomkostninger pr. årssø sætter fokus på den største enkeltpost i fremstillingsprisen. I nøgletallet indgår indkøbt foder og eget korn.

Ønsker du at blive mere konkurrencedygtig og opnå lavere foderomkostninger pr. årssø, har du mange kort på hånden. Det kan være alt lige fra at forbedre fodereffektiviteten, reducere spild til at optimere købsstrategi og blandingskvalitet.

8. Dækningsbidraget pr. årssø viser bruttoudbyttet fratrukket styk-omkostninger. Bruttoudbyttet udgøres først og fremmest af indtægten ved salg af smågrise, men kan også bestå af indtægter fra salg af andre svin, omkostninger til køb af smågrise eller andre landbrugsindtægter. Dækningsbidraget er ligesom fremstillingsprisen og afkastningsgraden

påvirket af mange forhold, så du ved først, hvad du skal fastholde eller forbedre ved at vurdere øvrige nøgletal i fraktilanalysen og se sammenligning af tabelopsætningen i Business Check, som du kan læse om på side 10.

9. Krav til dækningsbidrag giver dig mulighed for at vurdere, om dækningsbidraget (8) dækker dine kapacitets- og kapitalomkostninger, og om du får en positiv bundlinje i årets resultat (12). Krav til dækningsbidrag er alle kapacitetsomkostningerne, herunder energi, vedligehold og arbejds løn samt alle kapitalomkostninger, herunder afskrivninger, leje af bygninger og rentekomkostninger. Du kan forbedre din konkurrencedygtighed på nøgletallet ved at sætte fokus på arbejdsomkostninger (10) og bygningskomkostninger (11).

10. Arbejdsomkostningerne er alle omkostningerne til løn og ejeraflønning. Når arbejdsomkostninger er samlet i ét nøgletal, er det muligt at sammenligne bedrifter, der har meget ansat arbejdskraft med bedrifter, hvor ejeren udgør den primære arbejdskraft. Du kan på kort sigt mindske arbejdsomkostninger ved at have en større effektivitet i stalden og sætte fokus på ledelsen af medarbejderne. På længere sigt kan du have strategiske overvejelser om f.eks. kompetencerne hos den arbejdskraft, du har ansat. Hvis du kan reducere arbejdsomkostningerne uden at påvirke produktionen, vil kravet til dækningsbidrag blive mindre og resultatet blive bedre.

11. Bygningsomkostninger er alle omkostninger til bygninger, herunder vedligehold, afskrivning, forrentning og leje. Ved nyere bygninger vil man have høje afskrivninger, mens man ved ældre bygninger vil forvente større vedligeholdelsesomkostninger. Dermed giver nøgletal et godt sammenligningsgrundlag for, hvad bygninger må koste uanset alder, og grundlag for at diskutere vedligeholdelse af og investeringer i nye staldanlæg. Tallet er også inkl. inventar og energi, som ligger i naturlig forlængelse af bygninger. Inventar og energi dækker omkostninger til vedligehold, afskrivninger og forrentning af inventar samt energi og brændstof mm. Det er så at sige staldens maskinomkostninger. Ønsker du at reducere nøgletallets niveau, kan du bl.a. gøre det ved at sætte fokus på løbende vedligehold frem for reparationer.

12. Resultat, driftsgren pr. årssø er dækningsbidraget (8) fratrukket krav til dækningsbidrag (9). Det er dermed et udtryk for din samlede konkurrencedygtighed på alle nøgletallene. Så hver gang du forbedrer et af de øvrige nøgletal – og samtidig fastholder de øvrige nøgletals niveau, forbedrer du driftsgrenens resultat.

Søer med smågrise - 28 til 31 kg.											
	Stærk konkurrenceevne							Stort forbedringspotentiale			
Fraktil	5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%
Producerede grise pr. årssø	36,4	35,7	34,1	33,4	32,9	32,3	31,7	31,2	30,6	28,8	28,2
Fremstillingspris pr. smågris	306	320	338	342	349	356	365	372	381	408	432
Kr. pr. solgt smågris	390	382	374	370	368	361	356	352	348	335	323
Afkastningsgrad	6,66	5,02	2,49	1,41	0,45	-1,86	-3,89	-5,24	-7,77	-14,1	-20,4
Bundet kapital pr. enhed	7.189	9.253	12.293	13.570	14.879	16.106	17.748	18.799	19.912	23.445	27.325
Bygningsomk mv	2.311	2.469	2.766	2.890	2.969	3.121	3.237	3.336	3.420	3.788	4.088
Bruttoudbytte i alt	12.862	12.530	11.805	11.527	11.310	10.979	10.624	10.433	10.093	9.342	8.987
Foderomkostninger pr. enhed	4.654	4.984	5.381	5.503	5.591	5.797	5.975	6.091	6.180	6.559	6.901
Dækningsbidrag pr. enhed	5.558	5.246	4.742	4.514	4.275	3.960	3.597	3.365	3.148	2.465	2.210
Krav til dækningsbidrag pr. enhed	3.631	3.787	4.161	4.316	4.443	4.615	4.797	4.891	5.055	5.503	5.802
Arbejdsmkostninger pr. enhed	1.421	1.536	1.778	1.849	1.905	1.977	2.056	2.115	2.209	2.458	2.630
Resultat, driftsgren pr. årssø	912	637	102	-93,0	-263	-568	-976	-1.145	-1.366	-2.251	-2.641

Ovenfor vises et eksempel på en søbedrift med produktion af smågrise i vægtintervallet 28-31 kg. Eksemplet viser en søbedrift med 2,3 grise pr. årssø, hvilket svarer til gennemsnittet. Der er tale om en søbedrift med høj bunden kapital pr. årssø og høje arbejdsmkostninger. Den bundne kapital kan være svær at gøre noget ved på kort sigt, men det er vigtigt at holde sig for øje, om den høje bundne kapital over tid aflønner i et højere output i form af smågrise og eller bedre priser på grisene. Arbejdsmkostningerne kan til gengæld være et indsatsområde. Hvis der ikke er specielle forhold, der retfærdiggør den høje lønudgift, er der et uudnyttet potentiale her – særligt når effektiviteten ikke kvitterer for den høje indsats.

I analysen ses, at de høje omkostninger til bundet kapital og løn resulterer i et forholdsvis højt krav til dækningsbidrag på 90 pct. fraktilen. Kravet indfries dog med et dækningsbidrag på 10 pct. fraktilen. Det høje dækningsbidrag kommer især fra et højt bruttoudbytte, der også ligger på 25 pct. fraktilen. Da søbedriften ligger gennemsnitligt på antal grise pr. årssø, kommer det høje bruttoudbytte fra salgsprisen pr. smågris.

I eksemplet har vi dermed at gøre med en søbedrift med en fornuftig bundlinje, der ligger på 25 pct. fraktilen, men bundlinjen bæres i høj grad oppe af en høj salgspris pr. smågris. Søbedriften har formentlig en strategi om at levere kvalitetsgrise og har lavet indsatserne efter dette, men et alternativ kunne være at gøre sig mindre afhængig af smågrisenes salgspris ved at reducere andelen af bunden kapital og arbejdsmkostninger.

Hvor kommer tallene fra i fraktilanalyserne for slagtesvin – og hvordan kan de tolkes? De spørgsmål får du nogle af svarene på her:

1. Fremstillingspris pr. kg er alle omkostninger fraregnet andre indtægter (dyreomsætning) placeret i driftsgrenen delt med producerede kg slagtesvin. Der er ikke værdiændringer i besætning med i fremstillingsprisen. Tallet kan således sammenlignes fra år til år.

2. Pris pr. kg prod. slagtesvin viser den opnåede salgspris for bedriften.

3. Afkastningsgraden er et nøgletal, der vurderer driftsgrenens resultat. Den viser, hvor stort afkast produktionen har skabt i forhold til den investerede kapital i driftsgrenen. En mulighed for forbedring af afkastningsgraden er at opnå et højere resultat før renter uden at øge mængden af bundet kapital tilsvarende. Afkastningsgraden siger ikke noget nærmere om, hvor du skal sætte ind, men er ligesom fremstillingsprisen et nøgletal, der beskriver den overordnede konkurrenceevne.

4. Bundet kapital viser værdien af bygninger, inventar, besætning og beholdninger. Den er svær at ændre på, medmindre man har uudnyttet kapacitet, men den er med til at give det fulde billede af bedriften. Har man uudnyttet kapacitet, kan man reducere den bundne kapital pr. enhed ved at få flere dyr gennem systemet. Omkostningerne til bygninger vil mere eller mindre være de samme, og dermed vil der være flere dyr at fordele omkostningerne på. Bundet kapital er dermed mere en oplysning, der kan forklare niveauet af kapacitets- og kapitalomkostningerne end et nøgletal, der direkte kan sættes ind på.

5. Bygningsomkostninger er alle omkostninger til bygninger, herunder vedligehold, afskrivning, forrentning og leje. Ved nyere bygninger vil man have høje afskrivninger, mens man ved ældre bygninger vil forvente større vedligeholdelsesomkostninger. Dermed giver nøgletal et godt sammenligningsgrundlag for, hvad bygninger må koste uanset alder, og grundlag for at diskutere vedligeholdelse af og investeringer i nye staldanlæg. Tallet er også inkl. inventar og energi som ligger i naturlig forlængelse af bygninger. Inventar og energi dækker omkostninger til vedligehold, afskrivninger og forrentning af inventar samt energi og brændstof mm. Det er så at sige staldens maskinomkostninger. Ønsker du at reducere nøgletallets niveau, kan du bl.a. gøre det ved at sætte fokus på løbende vedligehold frem for reparationer.

6. Bruttoudbytte i alt er samtlige indtægter delt pr. produceret slagtesvin modregnet omkostninger til indkøbte dyr og besætningsforskydning.

7. Foderomkostninger pr. slagtesvin sætter fokus på den største enkeltpost i fremstillingsprisen. I nøgletallet indgår indkøbt foder og eget korn. Ønsker du at blive mere konkurrencedygtig og have lavere foderomkostninger pr. slagtesvin, har du mange kort på hånden. Det kan være alt lige fra at forbedre fodereffektiviteten, reducere spild til at optimere købsstrategi og blandingskvalitet.

8. Dækningsbidraget pr. slagtesvin viser bruttoudbyttet fratrukket stykomkostninger. Bruttoudbyttet udgøres først og fremmest af indtægten ved salg af slagtesvin og omkostningen til køb af smågrise. Dækningsbidraget er ligesom fremstillingsprisen og afkastningsgraden påvirket af mange forhold, så du ved først, hvad du skal fastholde eller forbedre ved at vurdere øvrige nøgletal i fraktilanalysen og se sammenligning af tabelopsætningen i Business Check, som du kan læse om på side 10.

9. Krav til dækningsbidrag giver dig mulighed for at vurdere, om dækningsbidraget (6) dækker dine kapacitets- og kapitalomkostninger, og om du får en positiv bundlinje i årets resultat (11). Krav til dækningsbidrag er alle kapacitetsomkostningerne, herunder energi, vedligehold og arbejds løn samt alle kapitalomkostninger, herunder afskrivninger, leje af bygninger og rentekomkostninger. Du kan forbedre din konkurrencedygtighed på nøgletallet ved at sætte fokus på bygningsomkostninger mv. (5) og arbejdsomkostninger (10).

10. Arbejdsomkostningerne er alle omkostningerne til løn og ejer aflønning. Når arbejdsomkostninger er samlet i ét nøgletal, er det muligt at sammenligne bedrifter, der har meget ansat arbejdskraft med bedrifter, hvor ejeren udgør den primære arbejdskraft. Du kan på kort sigt mindske arbejdsomkostninger ved at have en større effektivitet i stalden og sætte fokus på ledelsen af medarbejderne. På længere sigt kan du have strategiske overvejelser om f.eks. kompetencerne hos den arbejdskraft, du har ansat. Hvis du kan reducere arbejdsomkostningerne uden at påvirke produktionen, vil kravet til dækningsbidrag blive mindre og resultatet blive bedre.

11. Resultat, driftsgren er dækningsbidraget (8) fratrukket krav til dækningsbidrag (9). Det er dermed et udtryk for din samlede konkurrencedygtighed på alle nøgletallene. Så hver gang du forbedrer et af de øvrige nøgletal – og samtidig fastholder de øvrige nøgletals niveau, forbedrer du driftsgrenens resultat.

FRAKTILANALYSEN – SLAGTESVIN

Slagtesvin - ml. 7.000 og 12.000 producerede slagtesvin											
	Stærk konkurrenceevne							Stort forbedringspotentiale			
Fraktil	5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%
Fremstillingspris pr. kg sl.svin	8,95	9,06	9,40	9,49	9,63	9,72	9,89	9,97	10,2	10,7	11,0
Pris pr. kg prod. slagtesvin	10,2	10,0	9,69	9,57	9,49	9,36	9,31	9,25	9,19	8,88	8,66
Afkastningsgrad	4,17	2,32	-1,32	-2,99	-4,40	-5,51	-7,62	-8,98	-11,6	-20,4	-25,3
Bundet kapital pr. enhed	270	326	418	447	496	546	599	662	731	864	980
Bygningsomk mv	39,3	43,2	56,2	59,1	61,7	67,2	69,9	73,9	77,3	89,0	94,5
Bruttoudbytte i alt	475	463	449	444	435	427	415	408	402	395	381
Foderomkostninger pr. enhed	308	315	328	331	338	345	350	354	360	381	396
Dækningsbidrag	123	112	95,4	87,7	80,8	74,5	66,5	60,0	46,6	26,1	10,9
Krav til dækningsbidrag pr. enhed	85,3	90,7	98,6	106	112	117	121	125	131	152	162
Arbejdsmkostninger pr. enhed	21,4	23,6	28,0	30,5	32,8	35,5	37,3	39,3	41,7	52,4	58,9
Resultat, driftsgren pr. enhed	17,3	6,08	-18,5	-28,1	-33,8	-43,6	-53,3	-61,1	-72,3	-101	-131

Ovenstående eksempel viser en fraktilanalyse på en slagtesvinebedrift med mellem 7.000 og 12.000 producerede slagtesvin. Bedriften i eksemplet har en fremstillingspris, der ligger på 60 pct. fraktilen, så den er dermed under gennemsnittet. Underliggende viser analysen, hvor bedriften klarer sig godt, og hvor den klarer sig mindre godt i forhold til gennemsnittet. Dermed også, hvor der er potentiale til at forbedre sig.

Bedriften har et potentiale i foderomkostninger, hvor den ligger på 67pct. fraktilen og således er blandt den dårligste tredjedel. Der kan være mange grunde til de høje foderomkostninger, bl.a. prisen på internt overført korn eller en uheldig handelsstrategi eller for dårlig foderudnyttelse i stalden. Uanset hvad bør resultatet resultere i nogle overvejelser om, hvordan man fremadrettet sikrer et bedre resultat.

Et andet punkt med forbedringspotentiale er bygningsomkostninger mv. pr. enhed. Her ligger bedriften på 5 pct. fraktilen. Det kan svært at flytte på totalomkostningen til bygninger på bedriften, men bedriften har lav bunden kapital, hvilket kunne tyde på at produktionsanlægget enten er gammelt med højt vedligehold eller at der er en høj grad af lejeudgift til stalde. En effekt at påvirke kan være fokus på vedligehold eller genforhandling af lejekontrakt. Alternativt kan det være muligt at få flere grise igennem anlægget hvis eller betingelserne er til stede for det og miljøgodkendelsen giver rum for det. Formentligt har den lave arbejdsmkostning også en sammenhæng til de dyre bygningsomkostninger, da der kan være arbejdsbesparelser i anlægget.

Bruttoudbytte er blandt de 5 pct. bedste og skyldes blandt andet prisen pr. kg produceret slagtesvin. Resultatet pr. slagtesvin ligger i de bedste 25% og dermed kan det måske forsvares at have dyre bygningsomkostninger. De høje foder- og bygningsomkostninger kan i øvrigt være et udtryk for at bedriften leverer tungsvin som lægger beslag på staldkapaciteten i længere tid.

Fraktilanalysen er allermest brugbar når man kender sine egne tal og forstår hvorfor de ligger hvor de gør. Der kan være rigtig mange gode og dårlige forklaringer på at man ligger dårligt på et nøgletal, men det må aldrig blive en sovepude for ikke at optimere mere, end hvad man allerede gør.

Business Check – for rådgivere

Landmandens produktions- og økonomirådgivere vil alle kunne bidrage til at tolke nøgletallene og årsagerne til, hvorfor resultaterne blev bedre eller dårligere end forventet. Rådgiverne med deres samlede kendskab til landmand, staldanlæg, marker, økonomi og produktion kan støtte og udfordre landmanden til at prioritere de rigtige indsatser og aftale, hvordan nøgletallene og resultaterne i driftsgrenene kan løftes.

Som landmændenes rådgivere har I stor indflydelse på kvaliteten af de data, der benyttes i Business Check analyserne og dermed kvaliteten i analyserne. En omhyggelig kontering og fordeling af omkostninger mellem driftsgrene har stor betydning for resultatet af analyserne.

Også opgørelse af status på antal og vægt af dyrene i besætningen og deres foderforbrug samt udbytte og kvalitet af udbyttet i mark og lager af foder har indflydelse på, om nøgletallene giver et retvisende billede.

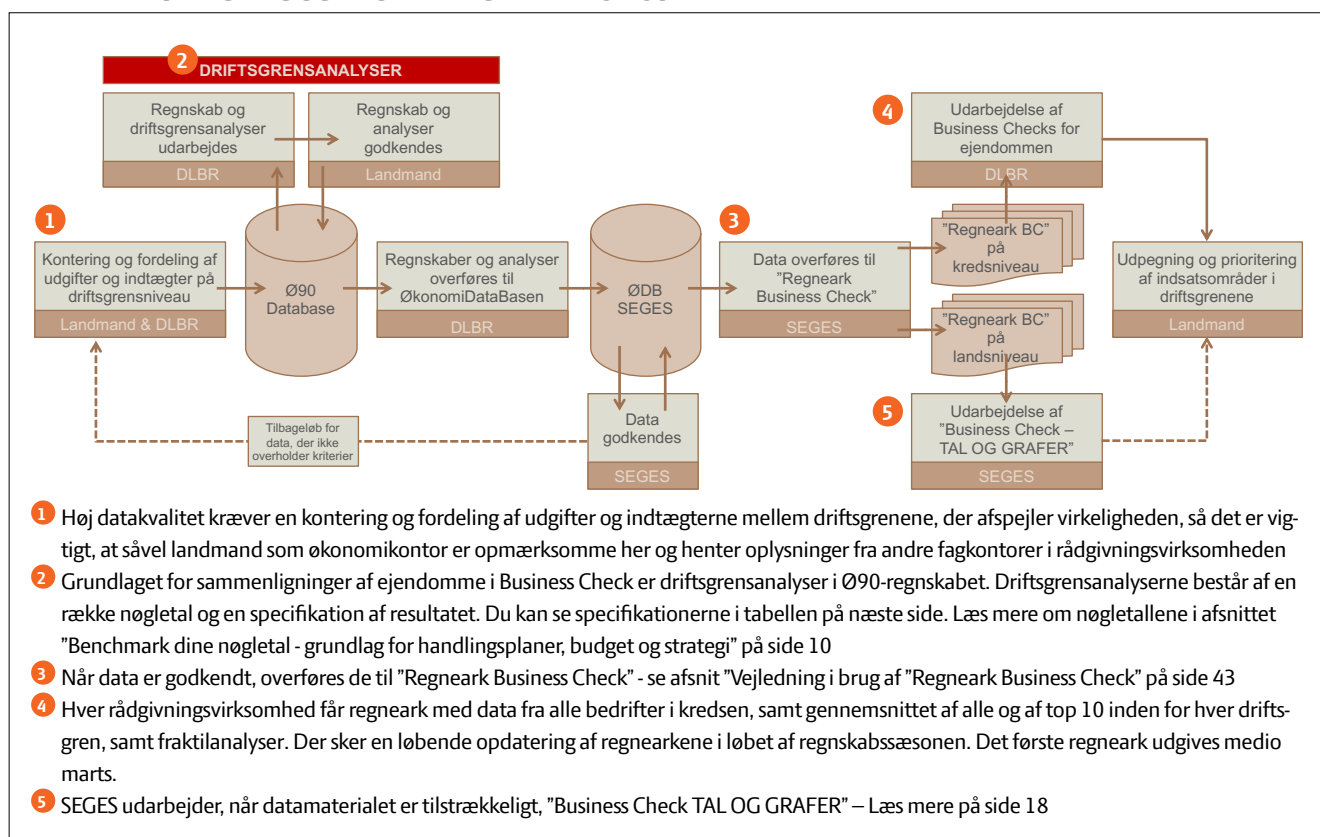
Fra data over regnskab til Business Check

I Business Check bliver landmandens "passive" regnskabstal til "dynamiske" sammenligningstal- og nøgletal, såfremt få krav er opfyldt. Regnskabet skal være udarbejdet i regnskabssystemet Ø90, konteret

efter DLBR-standard, landmanden skal have givet tilladelse til, at ejendommens regnskabstal tal må bruges til Business Check, og så skal landmanden, regnskabsassistenten og økonomikonsulenten have fordelt indtægter og udgifter mellem driftsgrenene, så resultaterne fra driftsgrenene afspejler virkeligheden. At sammenligningsgrundlaget er af en høj kvalitet, har SEGES stor fokus på – hvis de data, der er grundlaget for nøgletallene, ikke opfylder specifikke kriterier, indgår de ikke i sammenligningsgrundlaget.

Grundlaget for sammenligninger af ejendomme i Business-check er driftsgrensanalyser i Ø90-regnskabet. Analyser, der bygger på de data, der er indtastet i regnskabet, og som ligger i Ø90-databasen. Denne database er fysisk placeret hos IBM, men det er dig som landmand, der ejer dataene. Fra Ø90-databasen overføres data til ØkonomiData-Basen (ØDB), såfremt du har givet tilladelse til det. I forbindelse med overførelsen tjekkes kvaliteten af data og analyserne i regnskabet. Fra ØDB overføres data til BC-regnearket, som er rådgivningsvirksomhedens værktøj til at lave de Business Check, hvor du kan sammenligne dine driftsgrenes resultater med andres.

FRA DATA TIL UDPEGNING OG PRIORITERINGER AF INDSATSOMRÅDER

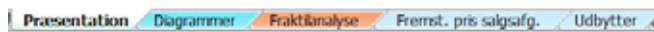

Vejledning i brug af "Regneark Business Check"

I benytter "Regneark Business Check" til at lave tabelopsætningerne, diagrammerne og fraktalanalyserne til landmænd, der får ført regnskab i kredsen. "Regneark Business Check" er et værktøj, der lægger op til samarbejde mellem landmandens rådgivere. "Regneark Business Check" med de data, der skal benyttes til at danne analyserne og diagrammerne, danner SEGES løbende, fra de første driftsgrenanalyser er overført til ØkonomiDataBasen i marts, indtil regnskabsæsonen er afsluttet. Rådgivningsvirksomheden får kun oplysninger om de land-

mænd, der får ført regnskab i rådgivningsvirksomheden (kredsen) samt om gennemsnit og top-10 på landsniveau.

I regnearket er der fem faneblade, I skal bruge:

Det er få indtastninger, du skal lave for at udskrive et Business Check til landmanden.

FANEBLAD [PRÆSENTATION]

På fanebladet vælger du driftsgren, gruppe og de ejendomme, der skal sammenlignes indenfor driftsgrene

1 Vælg Kvæg, Svin eller Planter

Er du i tvivl om, hvorvidt landmandens driftsgrensanalyser er godkendte, og hvilken gruppe du skal sammenligne ejendommen med, så kan du se dette ved at indtaste Ø-90 nummeret i faneblad [fraktal-analyse].

2 + 3 Vælg driftsgren og gruppen indenfor driftsgrene i de to drop-down-menuer. Se indholdet i menuerne i kolonnerne A, B og C i tabellen nedenfor

Når driftsgren og gruppe er valgt, bliver kolonnerne med årets gns. for gruppen D, årets top 10 E og kredsen udfyldt F.

4 I den gule bjælke vælger du ejendomme ved at taste ejendommens Ø-90 nr. eller via drop-down-menu i hver kolonne. Her kan du se de ejendomme i kredsen, der har overført driftsgrenen.

Du kan vælge i alt 10 ejendomme at sammenligne med. En af disse er den landmand, du laver sammenligningen for. Det kan være en god idé, at landmandens ejendom er den første eller sidste, du vælger. Kolonnerne bliver løbende udfyldt med de aktuelle oplysninger og nøgletal for ejendommene.

5 Klik her, hvis du ønsker at udskrive tabelopsætningen. Du kan vælge at udskrive præsentationen af tabelopsætningen alene eller at medtage diagrammerne, du kan se på faneblad [Diagrammer]

	A	B	C
Kvæg	Konv Stor Race Malkestald Konv Stor Race AMS Konv Stor Race Karrusel Konv Jersey Økologisk Stor Race Malkestald og karrusel Økologisk Stor Race AMS		
Svin	Slagtesvin		Under 2.000 producerede slagtesvin 2.000 til 7000 producerede slagtesvin 7.000 til 12.000 producerede slagtesvin Over 12.000 producerede slagtesvin
	Søer med fravænnede		Sohold 7 kg
	Søer med smågrise		Sohold under 750 årssøer Sohold over 750 årssøer 28-31 kg 32-35 kg
Planter	Grovfoder		Grovfoder Konventionel Primært lerjord Grovfoder Konventionel Sandjord med vanding Grovfoder Konventionel Sandjord uden vanding Grovfoder Økologisk Sandjord
	Salgsafgrøder		Salgsafgrøder Sandjord Svin Salgsafgrøder Lerjord Svin Salgsafgrøder Sandjord Planteavl Salgsafgrøder Lerjord Planteavl Salgsafgrøder Kumbælt Lerjord

Fanebladet viser diagrammer for de driftsgrene, grupper og ejendomme, du har valgt på faneblad [Præsentation]. Det er altså også på faneblad [Præsentation] du skal indtaste, hvis du vil ændre driftsgren og gruppe eller de ejendomme, der skal sammenlignes imellem i diagrammerne. Bemærk, at ejendommen i diagrammerne står i rækkefølge efter ejendomsnr. Læs mere om diagrammerne i afsnittet "Diagrammer – overblik over nøgletal og resultater"

① Du skal huske at opdatere grafen, hver gang du kommer ind på fanebladet.

Udskrivningen af diagrammerne sker på faneblad [Præsentation].

Diagrammer for Kvæg og Svin

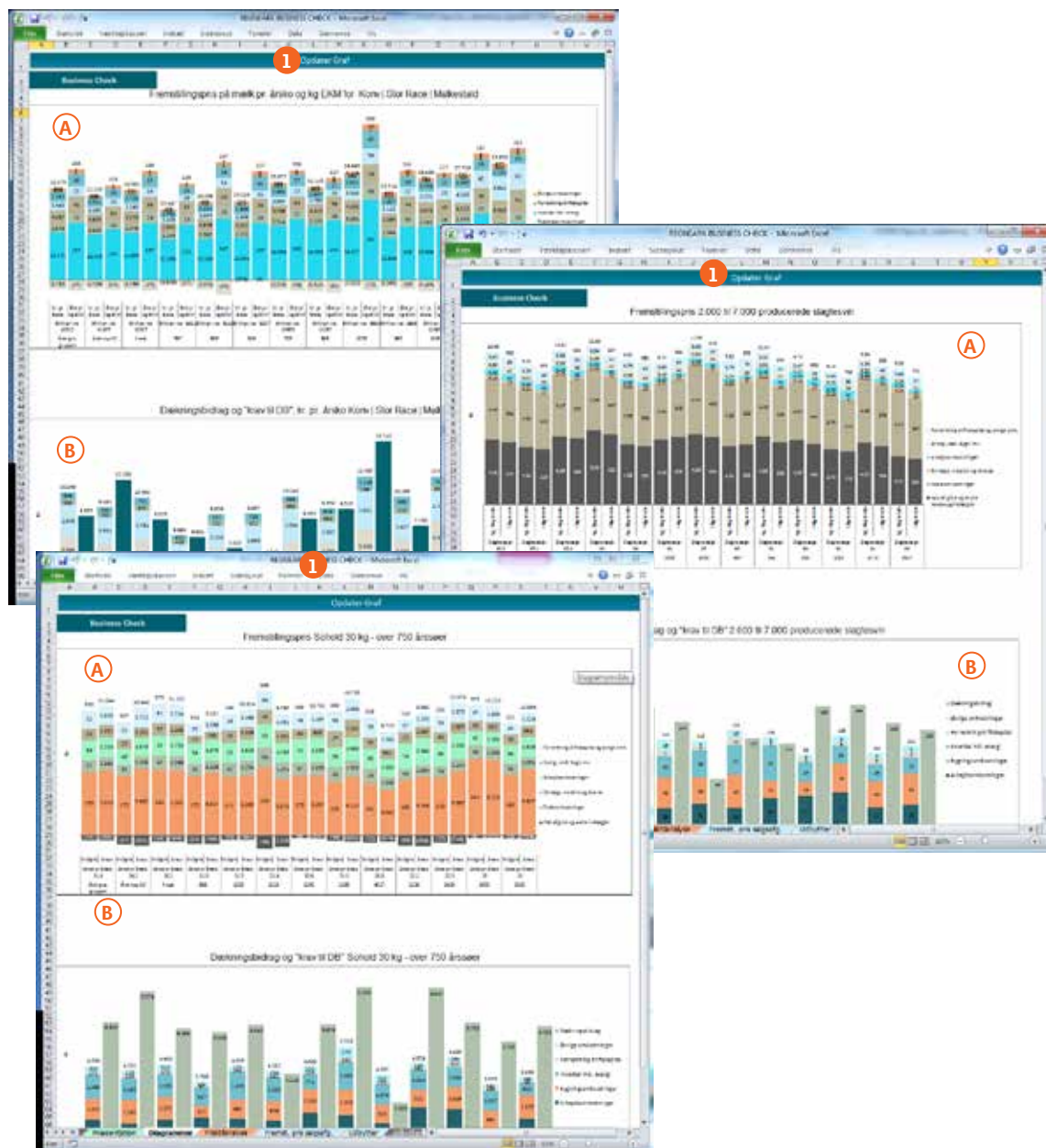
Når du har opdateret grafen, og du har valgt Kvæg eller Svin på faneblad [Præsentation], er der på fanebladet [Diagrammer] to grafer.

De to grafer er for alle tre driftsgrene:

Fremstillingspris for produktet ① opstillet i to søjler og Dækningsbidrag og "Krav til DB" ② i hver sin søjle.

"Produkterne" og søjlerne er:

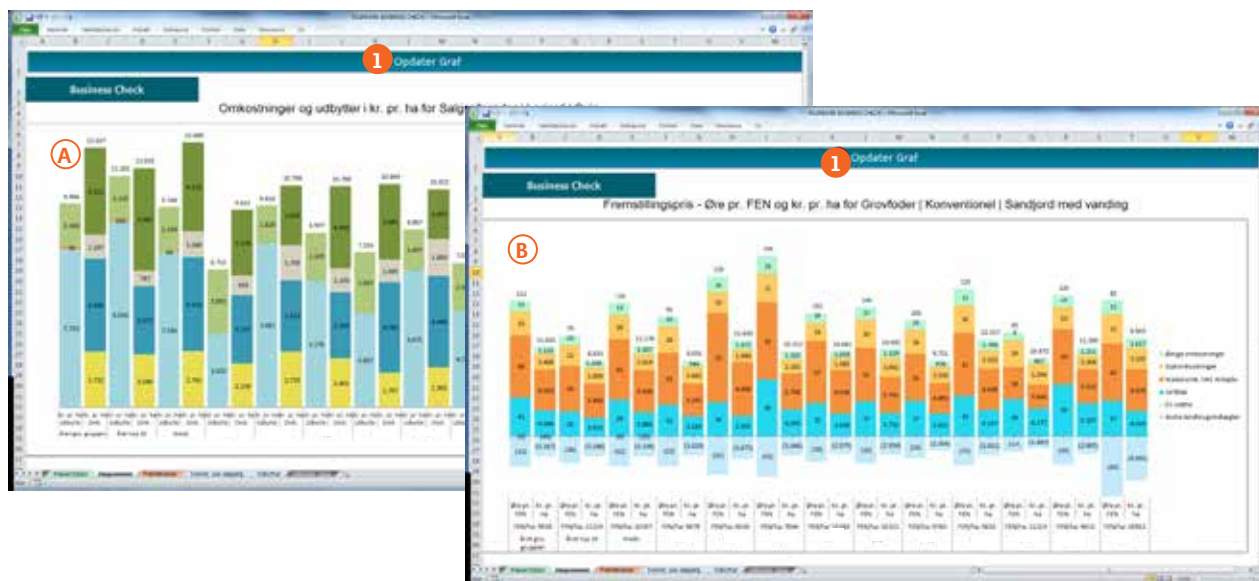
- Kvæg: Mælk. Kr. pr. årsko og øre kg EKM
- Sohold: Fravænnede/producerede smågrise. Kr. pr. smågris og kr. pr. årssø
- Slagtesvin: Produceret slagtesvin. Kr. pr. kg produceret og kr. pr. produceret slagtesvin

Har du valgt salgsafgrøder eller grovfoder på faneblad [Præsentation], vil der efter du har opdateret grafen (1) på faneblad [Diagrammer] være en grafisk fremstilling af resultatet for den valgte afgrøde.

(A) Grafen for salgsafgrøder viser Omkostninger og Udbytter i kr. pr. ha.

(B) Grafen for grovfoder viser fremstillingsprisen på FEN opstillet i to søjler. De to søjler viser øre. pr. FEN og kr. pr. ha.

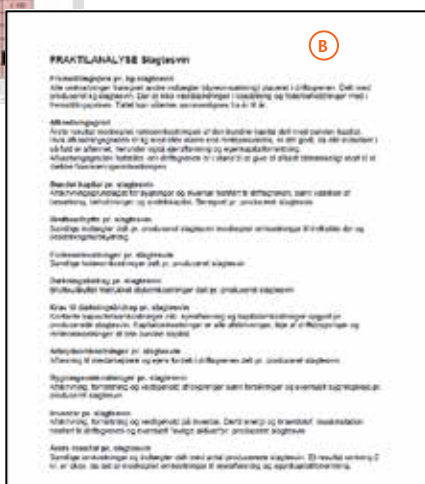
FANEBLAD [FRAKTILANALYSE]

Når du åbner fanebladet [Fraktilanalyse], kan fraktilanalysen være helt sort eller udfyldt med oplysninger om den sidste landmand, der fik lavet en fraktilanalyse. Du skal lave maksimalt fire indtastninger, før du har en udskrift af en fraktilanalyse i hånden. Under fraktilanalysen er der en vandringsanalyse af de fire mest betydningsfulde nøgletal for den valgte driftsgren, hvor udviklingen over de sidste tre år kan følges for de udvalgte nøgletal.

Du kan få uddybet forklaringen og inspiration til tolkning af fraktilanalysen i afsnittet "Læs tallene i fraktilanalysen – og læg vejen mod bedre resultater" for driftsgrenen.

- 1 Indtast Ø90-nummeret på den landmand, der ønsker fraktilanalysen i det gule felt. I det blå felt (A) står nu de driftsgrene, der kan laves fraktilanalyser for på ejendommen. Du kan springe det step over, hvis du ved, hvilke driftsgrene der er overført til ØDB og godkendt.
- 2 Vælg driftsgren og gruppe i de tre drop-down-menuer. Fraktilanalysen er nu udfyldt med værdierne for de enkelte nøgletal for hver fraktil
- 3 Vælg eller skriv Ø90-nummeret i den gule bjælke. Det tal, som ejendommens resultat er tættest på, er nu markeret med sort felt
- 4 Klik her, hvis du ønsker at udskrive fraktilanalysen. Sammen med analysen bliver der udskrevet en forklaring (B) på nøgletallene i analysen

- 5 Vandringsanalysen af udvalgte nøgletal.
- 6 Klik her, hvis du ønsker at læse mere om fraktilanalysen over tid.

Under fraktilanalysen kan du se en grafisk fremstilling af en bedrifts udvikling i fraktilanalysen for udvalgte nøgletal og specifikke undergrupper. De mulige undergrupper og udvalgte nøgletal kan ses i nedenstående tabel.

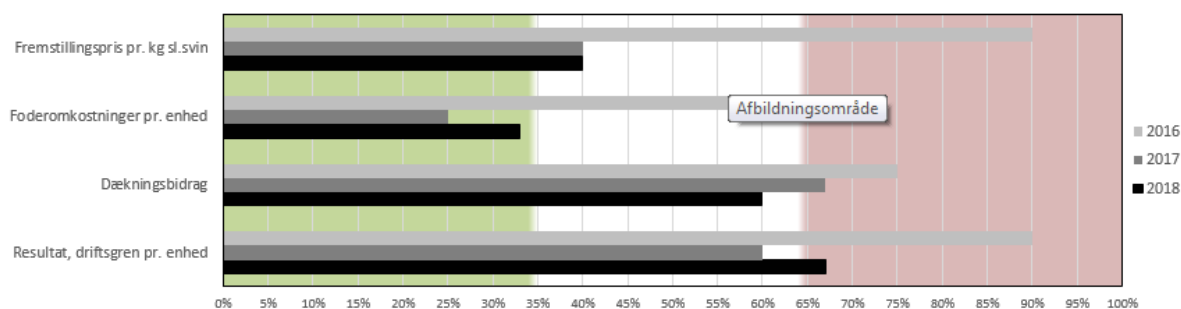
Diagrammet viser bedriftens fraktilplacering i de foregående år vha. et liggende søjlediagram. Lige som fraktilanalysen viser søjler langt til højre i det røde område (dvs. lange søjler) stort forbedringspotentiale og søjler langt til venstre i det grønne område (dvs. korte søjler) stærk konkurrenceevne. De sorte søjler viser det nyeste års fraktilplacering, dvs. den der også vises i tabellen for fraktilanalysen over diagrammet. De mørkegrå søjler viser det næst-nyeste år og de lysegrå søjler viser det første år i treårsoversigten.

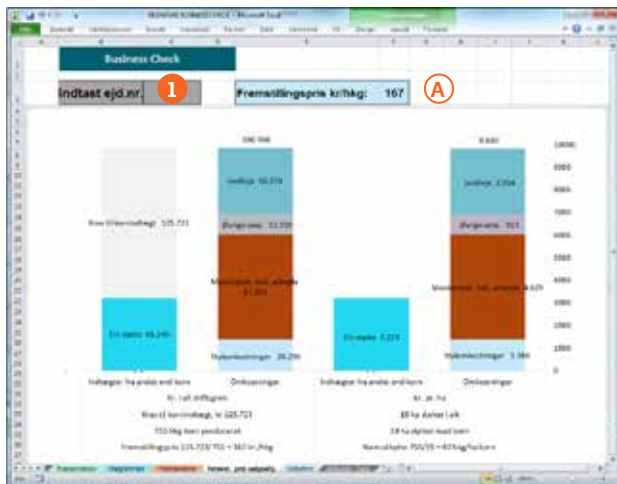
Den historiske fraktilanalyse giver således et billede af, hvordan bedriften har udviklet sig over årene set i lyset af udviklingen på andre sammenlignelige bedrifter. Jo kortere søjlerne er, desto bedre.

Grunde til manglende data

Der kan være flere grunde til manglende data i den historiske fraktilanalyse. Først og fremmest skal sammenligningsgruppen være nævnt i nedenstående tabel. Dernæst skal der være historiske data på den givne bedrift. Visninger kræver som minimum historiske data fra det næst-nyeste år. Der kan forekomme eksempler, hvor kun nogle af nøgletallene bliver vist for nogle år. F.eks. vises fremstillingspris kr./hkg korn ikke for 2016 på grund af formelændringer. Andre årsager kan være bedriftsspecifikke forhold.

PRODUKTIONSGREN	SAMMENLIGNINGSGRUPPE	NØGLETAL
7910	Søer med smågrise - under 750 årssøer Søer med smågrise - over 750 årssøer	Producerede grise pr. årssø Fremstillingspris pr. smågris Foderomkostninger pr. enhed Resultat, driftsgren pr. årssø
7200	Slagtesvin - ml. 2.000 og 7.000 Slagtesvin - ml. 7.000 og 12.000 Slagtesvin - over 12.000	Fremstillingspris pr. kg sl.svin Foderomkostninger pr. enhed Dækningsbidrag pr. enhed Resultat, driftsgren pr. enhed
5910	Salgsafgrøder Sandjord m. vand Salgsafgrøder Sandjord u. vand Salgsafgrøder Lerjord	Fremstillingspris kr/hkg korn Dækningsbidrag Maskinomk. Inkl. Arbejde pr. ha Rest til jordleje for EU-støtte pr. ha
5950	Grovfoder Konventionel primært lerjord Grovfoder Konventionel sandjord m. vanding Grovfoder Konventionel sandjord u. vanding Grovfoder Økologisk sandjord	Udbytte pr. ha sædskiftegræs, FEN Fremstillingspris øre pr. FEN Maskinomk. Inkl. Arbejde pr. ha Resultat, driftsgren
6000	Konventionel Stor race Alle Konventionel Jersey Alle Økologisk Stor Race Alle	Kg EKM pr. årsko (leveret) Fremstillingspris pr. kg EKM Foderomk. ekskl. Værdiændring pr. kg EKM Resultat, driftsgren pr. årsko

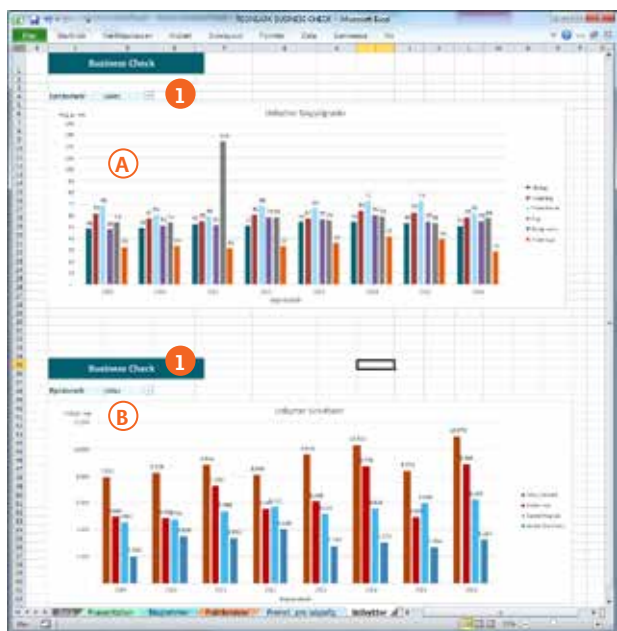

Når du åbner fanebladet [Fremstillingspris salgsafgrøder] første gang, vil det se lidt anderledes ud end i figuren. Næste gang vil den være udfyldt med oplysninger om den landmand, der sidst fik beregnet sin fremstillingspris.

- 1 Indtast Ø-90-nummeret. Landmandens fremstillingspris vil herefter stå i den blå boks **A** – og grafen nedenfor vil indeholde ejendommens tal.

Du kan se kravet til kornindtægt og oplysninger om areal og udbytte under søjlerne i grafen.

Grafen kan udskrives ved at vælge print i Excel-menuen

Når du åbner fanebladet [Udbytter], vil graferne på siden være udfyldt med gns. udbyttet for de ejendomme i kredsen, der har indberettet udbytte i årsrapporten.

- 1 Du afkrydser ejendommens Ø-90 nummer i afkrydningsfeltet i drop-down-menuen enten for salgsafgrøder **A** eller grovfoder **B**

Landmandens udbytte vil herefter vises i grafen.

Du kan afkrydse en gruppe af ejendomme i drop-down-menuen. Det giver dig mulighed for at se på, om der er forskelle i udbytte på plante-, svine- og kvægbedrifter hos de landmænd, der får ført regnskab i rådgivningsvirksomheden, ved at skrive en graf ud fra hver gruppe. Den samme mulighed kan du bruge for andre grupper af ejendomme.

Grafen kan udskrives ved at vælge print i Excel-menuen.

Rådgivning og Business Check

At tilbyde jeres landmænd et Business Check, hvor flere rådgivere tolker tallene, er en disciplin, der løfter den tværfaglige rådgivning. I får opbygget et godt samarbejde og øger kvaliteten i jeres rådgivning indenfor mange områder.

Både Business Check analyser og diagrammer for ejendommen og "Business Check – TAL OG GRAFER" kan bruges i mange rådgivningssituationer. Brug Business Check som grundlag for dialog med landmanden ved:

- Fremlæggelse af regnskabet
- Udarbejdelse af handlingsplaner for de ændringer, der skal løfte resultaterne
- Fastsættelse af mål i budgettet, som både er ambitiøst og realistisk
- Diskussion af en strategi, der kan løfte og fastholde resultaterne i årene fremover

- Opfølgning på, om nøgletallene har ændret sig i den ønskede retning, når regnskabsåret er slut.

I rådgivningsforløbet med udgangspunkt i Business Check kan du udfordre landmanden på flere måder:

- Lav en kontrakt, hvor I afstemmer forventninger og opstiller mål for rådgivningen
- Vær en god mødeleder, der styrer mødet effektivt og fokuserer på målet
- Stil gode spørgsmål og lyt. Landmandens tolkning af nøgletallene er vigtig, og det er ham, der skal tage beslutning om og sikre, at nødvendige ændringer bliver gennemført. Du skal både støtte og udfordre ham i den proces
- Udarbejd en overskuelig og realistisk plan med målbare mål og aftale om opfølgning.
- Følg op på aftaler og hav fokus på, om indsatsen skabte de forventede resultater.

